Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 18 (7158). ● 26 январь, 1980 йил, ● ШАНБА ● Баҳоси 2 тийин.

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

УЛУҒ САНАНИ МУНОСИБ СОВҒАЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАЙЛИК

ХАЛҚ ИШОНЧИ

Ўзбекистонда республика давлат ҳокимияти олий органи депутатлигига кўрсатилган номзодларни рўйхатга олиш давом этмоқда.

Округ сайлов комиссиялари Тошкентдаги «Ўртоқ» кондитер фабрикасининг машинисти **Гулчеҳра Диёровна Комилбековани** 8-Саноат сайлов округидан, «Ташсельмаш» заводининг пайвандчиси **Маҳмуд Мўйдиновни** 46-Сельмаш сайлов округидан, Тошкент тўқимачилик комбинатининг йигирувчиси **Раиса Яковлевна Михайлюкни** 42-Фрунзе сайлов округидан, «Матбуот» Тошкент полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси **Наталья Николаевна Вахрушевани** 25-Москва сайлов округидан, Янгиобод шаҳридаги 2-кон бошқармасининг забойчи-проходчиги **Юрий Петрович Салдаевни** 75-Янгиобод, «Ташкенткабель» заводининг ишчиси **Римма Витальева Байновани** 19-Красновосток сайлов округидан, Олмалиқ мебель фабрикасининг пардозловчиси **Наталья Николаевна Добровани** 59-Олмалиқ сайлов округидан, академик Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **Маҳмуд Мирзаевич Мирзаевни** 111-Киров сайлов округидан, Оҳангарон районидаги Куйбишев номли совхознинг сут соғувчиси **Хурсан Обиловани** 78-Қорахитой сайлов округидан, Ўзбекистон рассомлар Союзи правлениесининг раиси **Раҳим Аҳмедовни** 272-Свердлов сайлов округидан, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти **Эркин Юсуповни** 293-Янгиқўрғон сайлов округидан Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб рўйхатга олдилар. (ЎзТАГ).

ЛЕНИН ЮБИЛЕЙИГА БАҒИШЛАБ

ОБЛАСТИМИЗДА «Ленин иши яшамоқда ва ғалаба қозонмоқда» мавзуида ижтимоий-сиёсий ўқишлар бошланди.

Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мусахонов ўқишларни кириш сўзи билан очди.

Тарих фанлари доктори, профессор Ч. А. Абутолипов «Ленинизм — давримизнинг революцион байроғи» мавзуида лекция ўқиди.

Ижтимоий-сиёсий ўқишлар очилишида область партия комитетининг иккинчи секретари В. А. Антонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари У. У. Умаров, область партия комитети бюросининг аъзоси А. В. Браплов ва бюро аъзолигига кандидатлар Б. С. Камолов, М. М. Муллаев, Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари М. Ф. Солдатов қатнашдилар.

МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШ — ШАРАФЛИ БУРЧ

Шу кунларда қаерга борманг, қайси бир ишлаб чиқариш коллективининг ҳаёти билан танишманг, ҳамма жойда юксак сиёсий активлик билан жўшқин меҳнат қилинаётганлигининг гувоҳи бўласиз. Саноат корхоналари, қурилиш объектлари, дала ва фермаларда В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш учун, 1980 йилги топшириқларни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақа кун сайин авж олиб бормоқда.

Шонли ишчилар синфи, азамат деҳқонлар ва заҳматкаш зиёлилар доҳий юбилейига муносиб армуғон билан келмоқдалар. Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советларга бўладиган сайловларга зўр уюшқоқлик билан тайёрланмоқдалар. Уларнинг аҳди-паймони битта: у ҳам бўлса, ўз меҳнати билан мамлакатимиз экономикасини янада равнақ топтиришга, унинг қудратини мустаҳкамлашга энг кўп даражада кўмаклашишдан иборат.

Куни кеча матбуотда республикамиз ҳамда Тошкент шаҳри ва области меҳнаткашларининг 1980 йилги социалистик мажбуриятлари эълон қилинди. Бу мажбуриятлар саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, транспорт ва алоқа, савдо ва маиший хизмат кўрсатиш корхоналари коллективларида қизғин муҳокама этилган эди. Меҳнат коллективлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, барча ички резервларни ҳисобга олгандан сўнг, коммунистлар, комсомоллар ва партиясизлар билан бамаслаҳат ана шу мажбуриятларни қабул қилдилар.

Беш йилликнинг якунловчи йилида пойтахт областимиз мўлжаллаётган асосий марралар қуйидагилардан иборат:

— Саноат маҳсулоти реализация қилиш ҳажми, буюмларнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш йиллик плани 25 декабрда, беш йиллик план эса 17 ноябрда бажарилади.

— Меҳнат унумдорлиги 25 процент оширилади.

— Йиллик пландан ташқари қўшимча 75 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинади.

— 365 та саноат маҳсулотига давлат Сифат белгиси бериш учун аттестациядан ўтказилади.

Қишлоқ хўжалигида:

— Ҳар гектар ердан 33 центнердан пахта ҳосили олиниб, давлатга 435 минг тонна пахта сотилади.

— Пахтанинг 85 проценти машиналарда терилади.

Шунингдек, областимизнинг йирик саноат корхоналари: В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Ташсельмаш», трактор заводлари, Чирчиқдаги «Электрохимпром» бирлашмаси, В. И. Ленин номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинати, «Узбекшахтострой» қурилиш тресги ва бошқа коллективларнинг социалистик мажбуриятлари ҳам матбуотда эълон қилинди. Жумладан, Чирчиқдаги капролактам ишлаб чиқариш комплекси машина-ускуналарини монтаж қилиш В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигигача тугалланиб, ишга тушириш-созлаш учун топширилади. Тошкент метросозлари метрополитен биринчи линиясининг иккинчи участкасини муддатидан илгари — Бинокорлар кунигача фойдаланишга топширишга ваъда бердилар.

Йиллик планни муддатидан илгари бажариб, барча иқтисодий кўрсаткичларни яхшилаш, сифат ва самарадорликни ошириш борасида бундай юксак марраларни областимиздаги ҳар бир коллектив белгилаб олди.

Белгиланган режалар ҳар қанча улкан ва мураккаб бўлмасин, улар амалга ошириш мумкин бўлган реал режалардир.

Ваъда — вафоси билан гўзал, дейди халқимиз. Бинобарин эл-юрт олдида берилган ваъданинг уддасидан чиқиш, катта давраларда имзо чекилган мажбуриятларни шараф билан уддалаш ҳар бир меҳнаткашнинг жонажон иши бўлиб қолиши керак.

Якунловчи йилнинг улкан топшириқларини бажариш учун январнинг дастлабки ҳафталаридан бошланган зарбдор меҳнат маромини сусайтирмаслик лозим. Шу кунларда ҳамма партия ташкилотлари, бутун идеология активлари қабул қилинган янги мажбуриятларни кенг тушунтириб, унинг моҳиятини ҳар бир меҳнатчи онгига етказишлари керак. Топшириқларни бажариш учун биринчи галда нималарга эътибор берилиши лозимлигини кўрсатиб бериш талаб қилинади. Бунда областимиз меҳнаткашларининг ўтган йилги мураккаб шароитда саноат ва қишлоқ хўжалигида қўлга киритган катта ютуқлари зўр тадбиркорлик ва маҳорат натижаси бўлганлигини алоҳида таъкидлаш лозим.

Умумий юксалишга эришишни таъминлаш ҳар бир меҳнатчининг иш натижасига боғлиқлигини унутмаслик керак. Жойларда туғилаётган ватанпарварлик ташаббусларини ўз вақтида илғаб олиб, уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва тегишли соҳа ва касб эгаларининг мулкига айлантириш учун агитация ва пропаганданинг ҳамма формаларидан фойдаланиш лозим.

Ҳамма ерда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, иш вақтининг зое кетишини тугатиш, меҳнат ресурсларидан оқилона фойдаланиш, барқарор меҳнат коллективларини вужудга келтиришга асосий эътибор қаратилмоғи лозим. Бунинг учун ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишларни кучайтириш талаб қилинади.

Партия, совет, касаба союз органлари, хўжалик раҳбарлари ишлаб чиқариш самарадорлигини кўтариш, меҳнатга коммунистик муносабатни тарбиялашни ўзларининг биринчи галдаги бурчлари ҳисоблашлари керак.

Бутун мамлакатимизда бўлгани каби областимизнинг ҳамма шаҳар ва қишлоқларида халқимиз жонажон партиямизнинг ленинча ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар. Улар КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорларидан, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқида баён этилган қоида ва хулосалардан келиб чиқиб Ватанимиз бойлигини ва куч-қудратини оширишга қатъий бел боғлаганлар.

Ҳеч шубҳа йўқки, областимиз меҳнаткашларининг 1980 йил учун белгилаган юксак социалистик мажбуриятлари ҳам аввалги йиллардагидек шараф билан бажарилади.

1979 ЙИЛДА СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари КПСС XXV съезди қарорларини бажара бориб, 1979 йилда ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришга эришдилар. Шу асосда халқнинг моддий ва маданий турмуш даражаси янада ошди.

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий кўрсаткичлари 1978 йилга нисбатан қуйидагича бўлди: истеъмол ва жамғарма учун фойдаланилган миллий даромад 102 процент, саноат маҳсулоти жами 103,4 процент. Шу жумладан: ишлаб чиқариш воситалари ишлаб чиқариш 103,5 процент, истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш 103,3 процент, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти 96 процент, ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 101 процент, асосий фондларни ишга тушириш 100,3 процент, капитал маблағ сарфлаш — жами 101 процент, шу жумладан давлат капитал маблағларини сарфлаш 100,7 процент, ишчи ва хизматчилар сони 101,8 процент; меҳнат унумдорлиги: саноатда 102,4 процент, қишлоқ хўжалигида (ижтимоий ишлаб чиқариш) 96 процент, қурилишда 101,0 процент, темир йўл транспортида 97,3 процент, халқ хўжалигидаги фойда (таққослама нархларда) 101 процент, аҳоли жон бошига реал даромадлар 103 процент, халқ хўжалигида иш ҳақи фонди 104,1 процент, ишчи ва хизматчиларнинг пул билан оладиган ўртача иш ҳақи 102,2 процент, колхозчиларнинг меҳнат ҳақи 104 процент, аҳолининг ижтимоий истеъмол фондларидан олган тўловлари ва имтиёзлари жами — 104,3 процент, аҳоли жон бошига 103,2 процент, давлат ва кооператив савдосининг чакана товар обороти 104,2 процент, аҳолига кўрсатилган маиший хизмат ҳажми 107,6 процент, ишга туширилган жами уй-жой майдони 96 процент, ташқи савдо обороти 114 процент.

1979 йилда миллий даромад 8 миллиард сўмликдан зиёд кўпайди ва 430 миллиард сўмликдан ошиб кетди. Миллий даромаднинг тўртдан уч қисмига яқини истеъмол учун фойдаланилди, уй-жой ва социал-маданий қурилишга қилинган харажатларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда бевосита халқ фаровонлигига миллий даромаднинг бешдан тўрт қисми ишлатилди.

Саноат маҳсулоти 1978 йилга нисбатан 20 миллиард сўмлик миқдорда кўпайиб, 606 миллиард сўмликка етди (корхоналарнинг 1975 йил 1 январгача бўлган улгуржи нархлари ҳисобида).

Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти 1979 йилда 123,5 миллиард сўмлик бўлди, бу эса тўққизинчи беш йилликдаги ўртача йиллик ишлаб чиқаришдан 9 процент кўпдир.

Халқ хўжалигида жами қиймати 120 миллиард сўмликдан ортиқ асосий фондлар ишга туширилди.

Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига халқ хўжалигида 1,4 миллион кишининг меҳнати тежаб қолинди; ижтимоий маҳсулотга сарф бўладиган материал ҳажми камайтирилди.

Шу билан бирга ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш юзасидан 1979 йил учун кўзда тутилган план топшириқлари тўла ҳажмда бажарилмай қолди.

Совет Иттифоқининг ташқи савдо обороти сал кам 80 миллиард сўмлик бўлди. СССР савдосининг кўп қисми социалистик мамлакатларга ва аввало Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларга тўғри келди.

Саноат ишлаб чиқариши 1978 йилга нисбатан 3,4 процент ўсди, дейилади яна Марказий статистика бошқармаси ахборотида. Саноатнинг айрим тармоқларига оид маълумотлар қуйидагилардан иборат: электр энергетика 103 процент; ёқилғи саноати 102 процент; қора ва рангли металлургия 100,2 процент; химия ва нефть химияси саноати 103 процент; машинасозлик ва металл ишлаш 108 процент; ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноати 98 процент; бинокорлик материаллари саноати 99 процент; енгил саноат 102 процент; озиқ-овқат саноати 102 процент; маданий-маиший моллар ва рўзғор асбоблари ишлаб чиқариш 105 процент.

Меҳнат унумдорлиги 2,4 процент ошди; ишлаб чиқаришни ўстиришнинг тўртдан уч қисми меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига олинди. Фойда кўпайди.

Ишлаб чиқаришнинг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари ва ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифати яхшиланди. Олий сифат категориясидаги маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 23 процент ортди. Йил охирида 75 минг турдаги маҳсулотда давлат Сифат белгиси бор эди.

Маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди: 1239 миллиард киловатт-соат электр энергия, 586 миллион тонна нефть (газ конденсати ҳам шу жумлага киради) — 407 миллиард куб метр газ, 719 миллион тонна кўмир, 149 миллион тонна пўлат; 103 миллион тонна қора металлар прокати (тайёр прокат); 18,2 миллион тонна пўлат қувурлар, 94,5 миллион тонна минерал ўғит (шартли бирликларда), 475 минг тонна ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситалари (шартли бирликларда); 3,5 миллион тонна синтетик смола ва пластмассалар, 1,1 миллион тонна химиявий тола ва иплар; 60,0 миллион дона автопокришкалар; 860 минг тонна синтетик кир ювиш воситалари; 20,0 миллион киловатт турбиналар, 17,0 миллион киловатт турбиналарнинг генераторлари, 50,2 миллион киловатт ўзгарувчан ток билан ишлайдиган электр моторлар; 1844 миллион сўмлик металл қирқиш станоклари; шу жумладан рақамли программа асосида бошқариладиган 7,9 минг дона станоклар, 541 миллион сўмлик темирчилик — пресс машиналари; 4,9 миллиард сўмлик приборлар, автоматлаштириш воситалари ва уларнинг запас қисмлари, 3,9 миллиард сўмлик ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг запас қисмлари, 293 миллион сўмлик домна, пўлат эритиш ва прокат асбоб-ускуналари, 195 миллион сўмлик нефть аппаратлари, 738 миллион сўмлик химия асбоб-ускуналари ва уларнинг запас қисмлари, 1,3 миллион сўмлик енгил ва озиқ-овқат саноати учун технология асбоб-ускуналари ва уларнинг запас қисмлари, 3,7 миллион от кучига эга бўлган магистраль тепловозлар, 3,3 миллион от кучига эга бўлган магистраль электробозлар, 64,6 минг дона магистраль юк вагонлари, 2173 минг дона автомобиллар — шу жумладан 780 минг дона юк автомобиллари, 1314 минг енгил автомобиль, 557 минг дона трактор, 2,6 миллиард сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари; 2,0 миллиард сўмлик чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги; 115 минг дона дон комбайнлари, 9,1 минг дона пахта териш машиналари, 41,7 минг дона экскаватор; 5,2 миллион тонна қоғоз;

1979 йилда ҳамма турдаги газламалар 10,7 миллиард квадрат метр, шу жумладан: 7 миллиард квадрат метр ип газлама, 0,8 миллиард квадрат метр жун газлама, 0,8 миллиард квадрат метр зиғир толасидан тўқилган газлама, 1,7 миллиард куб метр шойи газлама тўқиб чиқарилди; 22,4 миллиард сўмлик кийим-кечак; 739 миллион жуфт чарм пойафзал; 4,8 миллиард сўмлик озиқ-овқат бўладиган балиқ маҳсулоти, шу жумладан балиқ консервалари; 1,3 миллион тонна сариёғ; 3,8 миллион тонна кондитер маҳсулотлари; 709 миллион сўмлик чинни-фаянс ва майолика идишлар; 875 миллион сўмлик шиша ва биллурдан ишланган навли идишлар; 8,5 миллион дона радио приёмник ва радиолалар; 7,3 миллион дона телевизорлар, шу жумладан рангли тасвирдаги программаларни қабул қиладиган 1,8 миллион дона телевизор; 6 миллион дона холодильник ишлаб чиқарилди.

(Давоми 2-бетда).

ЛЕНИНЧАСИГА, ЗАРБДОРЧАСИГА МЕҲНАТ ҚИЛАЙЛИК

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ-ХУЖАЛИК АКТИВИ ЙИҒИЛИШИДАН

Илгари хабар берилганидек, 24 январь куни область партия-хўжалик активи йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишни Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахонов** очди.

Тошкент область партия комитетининг секретари **Ф. Г. Потуремский** доклад қилди.

Совет кишилари амалга оширилган улкан ишлар билан ҳақли равишда фахрланган ҳолда ўнинчи беш йилликнинг сўнгги йилига қадам қўйдилар. КПСС XXV съезди томонидан ишлаб чиқилган партия социал-иқтисодий программасини амалга ошириш учун фидокорона курашнинг тўрт йили орқада қолди. Шу йиллар давомида Ватанимизнинг иқтисодий қудрати янада мустаҳкамланди, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга улкан ҳисса қўшилди. Партиянинг халқ хўжалиги самарадорлигини оширишга қаратилган йўли тобора салмоқли натижалар бермоқда.

Беш йиллик тўртинчи йили юксак марраларини эгаллашга областимиз меҳнаткашлари ҳам ўз ҳиссаларини қўшдилар. Беш йилликнинг ўтган йилларида пландагидан ташқари 568 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Ишлаб чиқариш ҳажми 1975 йилдагига нисбатан деярли 23 процент ошди. Фақатгина ўтган йили пландагидан ташқари 118 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Ишлаб чиқариш ҳажмининг ортиш суръатлари 105 процентни ташкил этди. Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ортишининг тўртдан уч қисми меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига таъминланди.

Беш йилликнинг ўтган йилларида қишлоқ хўжалиги янада ривожланди. 12 минг гектардан ортиқ янги суғориладиган ерлар ўзлаштирилди, 20 та сутчилик, паррандачилик ва чорвачилик комплекслари, 35 гектар доимий ва пленкали теплицалар фойдаланишга топширилди.

Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ўтган йили деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари барча турларини тайёрлаш бўйича социалистик мажбуриятларини ошириб бажардилар. Сўнгги тўрт йил ичида давлатга пландагидан ташқари 132,5 минг тонна пахта топширилди, дон етиштириш икки баравардан зиёд кўпайди.

Капитал қурилишда ҳам маълум ютуқлар қўлга киритилди. Областимиз бинокорлари беш йиллик бошидан бери 4 миллиард сўмликдан кўпроқ капитал маблағ ўзлаштирдилар.

Аҳолининг моддий фаровонлиги ва маданий турмуш даражасини ошириш программаси муваффақиятли бажарилмоқда. 4 миллион квадрат метрга яқин уй-жойлар, кўплаб мактаблар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари ва бошқа маданий-маиший объектлар фойдаланишга топширилди.

Халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш 39 процент, чакана товар обороти 5 миллион сўмлик, маиший хизмат реализацияси ҳажми 46 процент ортди. Ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақи, колхозчиларнинг даромади кўпайди.

Бундай ютуқларга ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг фидокорона меҳнати, партия, совет ва жамоат ташкилотлари, давлат аппарати ҳамда бутун халқ хўжалиги барча звеноларининг ташкилотчилик ва сиёсий иши савияси ошганлиги туфайли эришилди.

Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини ошириш юзасидан кенг кўламда авж олиб кетган социалистик мусобақа планлар ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилиши учун курашда қудратли омил бўлди. Областда 50 мингга яқин меҳнаткаш беш йиллик планни В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигигача бажариш юзасидан мажбурият олдилар.

Шу билан бирга, деди сўнгра докладчи, биз мавжуд бўлган камчиликлар ва нуқсонларга, ҳал қилинмаган масалаларга эътиборни кучайтиришимиз керак.

1979 йилда етти корхона маҳсулотни реализация қилиш бўйича давлат планини бажармади. Улар орасида Чирчиқ трансформатор заводи, Қибрай пиво-алкоголсиз ичимликлар комбинати каби йирик корхоналар бор. Планни бажармаётган корхоналар сони йил сайин камаймаяпти. Олмалиқ, Оҳангарон, Бекобод шаҳарлари, Оққўрғон, Оҳангарон, Бекобод, Оржоникидзе, Пискент, Ўрта Чирчиқ ва Чиноз районлари саноати ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш суръатлари бўйича беш йиллик топшириқларини бажаришдан орқада қолмоқдалар.

Шаҳар ва район партия комитетлари айрим корхоналарнинг қолоқлик сабабларини бир неча бор ўргандилар. Бу камчиликлар барча партия ва хўжалик раҳбарларига равшан. Лекин, аҳволни яхшилаш бўйича кўрилаётган чоралар йўл қўйилган қолоқликни бартараф этишни таъминламаяпти.

Область саноатида машинасозлик ва металл ишлаш корхоналарининг салмоғи анча катта. Областимизгина эмас, ҳатто республика халқ хўжалиги экономикасини янада ривожланиши кўп жиҳатдан ана шу корхоналар ишининг самарадорлиги ва сифатига боғлиқ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Тошкент область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумларида машинасозлик корхоналарининг иши қаттиқ ва ҳаққоний танқид қилинди. Машинасозлик корхоналарида юксак малакали инженер-техник ходимларнинг кўп сонли отряди, маҳоратли ишчилар синфи, тажрибали ишлаб чиқариш командирлари, жанговар партия ташкилотлари ишламоқда. Ана шуларнинг ҳаммаси бу корхоналар коллективлари ўзларининг бутун куч-ғайратларини сарфлаб, ўнинчи беш йилликнинг катта ва мураккаб вазифаларининг тўла бажарилишини таъминлайдилар, деб ишонч билдириш имконини беради.

Ўтган тўрт йилда область саноати газламалар, тикувчилик, трикотаж буюмлари, кондитер маҳсулотлари ва айниқса болалар буюмлари ассортиментини анча кенгайтирдилар. Лекин, айрим корхоналар савдо ташкилотларининг аҳоли учун биринчи галда зарур бўлган товарлар ишлаб чиқариш бўйича буюртмаларининг бажарилишини таъминламаяпти, уларнинг сифатини яхшилаш юзасидан тадбирлар кўрмаяпти.

КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленумида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг негизи меҳнат унумдорлигининг ортиши бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади деб, яна бир бор таъкидланди. Областимизда бу соҳада маълум ишлар қилинди. Ўнинчи беш йилликнинг ўтган тўрт йили ичида поток ва автоматик линиялар сони 30 процентдан зиёд кўпайди. Деярли барча корхоналар ишлаб чиқаришга янги техника, унумли асбоб-ускуналар ва поток линияларини жорий қилиш бўйича планлар ишлаб чиқишяпти ва амалга оширмоқдалар. Лекин, планлаштирилган тадбирларнинг ҳаммаси ҳам белгиланган муддатларда амалга оширилаётгани йўқ. Ишлаб чиқариш қувватларидан унумсиз фойдаланиш, жорий ва капитал ремонтларни ўз вақтида амалга оширилмаслиги оқибатида меҳнат унумдорлигининг пасайиб кетиш ҳоллари ҳамон учраяпти.

Область саноат корхоналари ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланмаётганлиги оқибатида ҳар йили ўнларча миллион сўмлик маҳсулот кам берилмоқда. Иш вақтининг фойдасиз йўқотилиши оқибатида халқ хўжалигига катта зарар келтириляпти.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг «Меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш ва халқ хўжалигида кадрлар қўнимсизлигини камайтириш ҳақида» яқинда қабул қилган қарорида партия, совет органлари, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжаликлар раҳбарларининг муҳим вазифаси белгилаб берилди.

Область саноат корхоналари коллективлари 1979 йилда давлат Сифат белгиси билан маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш бўйича мажбуриятларини бажардилар. Шу билан бирга барча раҳбарлар, партия ташкилотлари тайёрланаётган буюмлар сифатини ошириш билан доим ва қатъиян шуғулланмоқдалар, деб бўлмайди. Шаҳар ва район партия комитетлари бу муҳим ишдаги камчиликларни тезроқ бартараф этишга эришишлари зарур.

Шаҳар ва район партия комитетлари, корхоналар ва ташкилотлар раҳбарлари коллективлар, аҳолини моддий ва энергетика ресурсларидан тежаб-тергаб фойдаланиш учун курашга ҳали ҳам суст сафарбар этмоқдалар. Кўпгина электр станциялари, саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотларида, уй-жой коммунал хўжаликларида кўмир, нефть маҳсулотлари, газ, электр ва ёқилғи энергиясини муттасил ортиқча сарфлаш каби ҳолларга йўл қўйилмоқда, иккиламчи энергия ресурслари етарли даражада фойдаланилмаяпти. Технологик режимларнинг бузилиши, ёқилғини сақлаш ва ташишнинг қониқарсиз ташкил этилиши оқибатида анчагина миқдордаги ёқилғи ва энергия исроф бўлмоқда. Халқ контроли комитетлари, «Узэнергосбит» бу камчиликларни бартараф этишда сусткашлик қилмоқдалар. Улар ўзларининг энергияни иқтисод қилиш, моддий бойликларни сақлаш режимини бузувчиларга нисбатан санкциялар бериш бўйича ўз ҳуқуқларидан кам фойдаланишяпти.

Авиация корхоналари, автотранспорт, алоқа ташкилотлари коллективлари беш йилликнинг тўрт йиллик топшириғини асосий кўрсаткичлар бўйича муддатидан илгари бажардилар. Шу билан бирга транспорт ва алоқа корхоналари ишида катта-катта камчиликлар ҳам бор. Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкент бўлинмаси жуда зўриқиб ишлаяпти. Қатор министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналар юк ташишни планлаштиришда нуқсонларга йўл қўймоқдалар, саноат корхоналарига борадиган тармоқ йўлларини секинлик билан кенгайтиришяпти, юк ортиш-тушириш ишларини механизациялаш суст бормоқда. Айниқса, Бинокорлик материаллари саноати, Қурилиш, Тайёрлаш, Енгил, Озиқ-овқат саноати министрликлари корхоналари, қатор машинасозлик заводларида ҳаракатдаги составдан фойдаланишнинг аҳволи қониқарсиз аҳволдадир.

Яқинда Бекободда 16-автомобиль корхонасидаги Ҳабибулла Абдужабборов бошчилигидаги ҳайдовчилар бригадасининг иш тажрибасини кенг оммалаштириш бўйича республика семинар-кенгаши бўлиб ўтди. Бу бригада олти йилдан бери бригада пудратини қўлланмоқда. Шуни таъкидлаш кераккки, бу йилдан бошлаб барча автокорхоналар коллективлари транспортда меҳнатни ташкил этишнинг шу прогрессив формаси асосида ишламоқдалар.

Областимиз бинокорлари ҳисобида ҳам кўпгина шонли ишлар бор. Улар ўтган йили 1 миллиард 152 миллион сўмлик ёки 1978 йилдагига нисбатан 14 процент кўп капитал маблағ ўзлаштирдилар. Қурилиш-монтаж ишларининг ошиш суръатлари 108 процентни ташкил этди. Асосий фондларни ишга тушириш топшириғи 104 процент қилиб адо этилди.

1979 йилда Бекобод металлургия ва Олмалиқ кон-металлургия, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар, Оҳангарон цемент комбинатларида, Тошкент трактор заводи ва бошқа кўпгина корхоналарда қатор йирик ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди. Юбилей посёлкасида чорвачилик комплекслари учун бинокорлик конструкциялари ишлаб чиқарувчи комбинат маҳсулот бера бошлади.

Қатор чорвачилик комплекслари ва паррандачилик фабрикалари қурилди. 1 миллион квадрат метрдан ортиқ уй-жой, 25,5 минг ўқувчи ўрни бўлган умумий таълим мактаблари, 10 минг 300 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, 2845 ўринли касалхоналар ва қатор поликлиникалар фойдаланишга топширилди.

(Давоми 2-бетда)

1979 ЙИЛДА СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИНИНГ АХБОРОТИ

(Боши 1-бетда)

СССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида айрим министрликлар маҳсулот реализация қилиш ва меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳажми юзасидан планни тўлиқ бажармаганлиги айтилади.

Колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари ўсган моддий-техника базасига таяниб, ўтган йил вужудга келган қийин об-ҳаво шароитларида қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотининг 1971—1975 йиллардаги ўртача йиллик даражага нисбатан 10 миллиард сўмлик кўпайишини таъминладилар.

1979 йилда 90,1 миллион тонна буғдой, 8,1 миллион тонна жавдар, 8,4 миллион тонна маккажўхори дони етиштирилди. Биринчи марта ялпи шоли ҳосили 2,4 миллион тоннага етди. Қозоғистон ССРда рекорд ғалла ҳосили —34,5 миллион тонна дон олинди. Республика колхоз ва совхозлари давлатга 20,7 миллион тонна дон сотиб, ўз мажбуриятларини анча ошириб бажардилар.

Давлат ғалла ресурслари мамлакат аҳолисига нон ва нон маҳсулотлари етказиб бериш планини тўла-тўкис таъминлайди.

Пахтадан энг мўл ҳосил етиштириб олинди. Пахта сотиш юзасидан 1979 йилги давлат планини барча пахтакор республикалар бажарди, мамлакатнинг тайёрлов пунктларига Ўзбекистон ССР хўжаликлари 5,76 миллион тонна, Туркманистон ССР — 1,22 миллион тонна, Тожикистон ССР —0,90 миллион тонна пахта етказиб бердилар.

Колхоз ва совхозлар 1980 йилги ҳосилни таъминлаш соҳасидаги ишларни олиб бормоқдалар. 36,9 миллион гектар ерга кузги дон экинлари экилди, 105,8 миллион гектар майдон шудгор қилинди.

1979 йилда 1978 йилга нисбатан тухум ва жун етиштириш кўпайди. Гўшт етиштириш тахминан ўтган йилдаги даражада қолди, сут етиштириш эса бир мунча камайди.

Колхозларнинг ялпи даромади 23,1 миллиард сўмга етди ва 1971—1975 йиллардаги ўртача йиллик миқдорга нисбатан бир миллиард сўм кўпайди.

Қишлоқда хўжаликлараро кооперацияни янада ривожлантириш давом эттирилди. 1980 йил бошида 9 мингдан кўпроқ хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотлар бор эди.

Қишлоқ хўжалигига ажратиб берилаётган моддий ресурслардан ҳамиша ҳам самарали фойдаланилмоқда, деб бўлмайди, деб таъкидланади СССР Марказий статистика бошқармасининг ахборотида. Техникани асраш ва ундан фойдаланишда ҳамон нуқсонлар учраб турибди. Минерал ўғитларни асраш, ташиш вақтида нобудгарчиликка йўл қўйилди.

Ишларнинг бутун комплекси юзасидан қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфланган капитал маблағ 35,3 миллиард сўм бўлди, шу жумладан давлатнинг 23,3 миллиард сўм ва колхозларнинг 12 миллиард сўм капитал маблағи сарфланди. Мелиорация қурилишига 7,3 миллиард сўм сарфланди. Қишлоқ хўжалигига техниканинг кўпчилик турларини етказиб бериш плани бажарилди.

Давлат аҳамиятидаги 2,1 миллион гектар ўрмон майдонида ўрмонни қайта тиклаш ишлари ўтказилди, шу жумладан 1,1 миллион гектар майдонга дарахт кўчати ўтқазилди ва уруғлик сепилди. 47 миллион гектардан кўпроқ ерда ўрмон барпо этиш ишлари ўтказилди.

Транспорт барча турларининг юк обороти 6 триллион тонна—километрдан иборат бўлди ва илгариги йилга нисбатан бир процент кўпайди. Пассажир обороти 870 миллиард пассажир — километрга етди ва 3 процент ошди.

Транспорт, даставвал темир йўл транспортида жиддий камчиликлар бўлди. Ғоят муҳим юк турларини ташиш эҳтиёжлари тўлиқ даражада таъминланмади.

Алоқа корхоналарида (почта, телеграф, телефон, радио) маҳсулот умумий ҳажми плани бажарилди; 1978 йилга нисбатан маҳсулот ҳажми 6 процент кўпайди. Радио эшиттириш станциялари ва телевизион станциялар тармоғи кенгайтирилди.

Бултур 200 дан кўпроқ янги йирик давлат саноат корхоналари ишга туширилди; мавжуд корхоналар кенг кўламда техника билан қайта қуроллантирилди. Кўп миқдорда уй-жойлар, мактаблар, касалхоналар, мактабгача тарбия муассасалари ва бошқа социал-маданий объектлар фойдаланишга топширилди.

Қишлоқ хўжалигида 4,2 миллион бош қорамолга, 2,9 миллион бош чўчқага ҳамда 4 миллион бош қўйга мўлжалланган чорвачилик бинолари, механизациялаштирилган фермалар ва комплекслар барпо этилиб ишга туширилди. 700 минг гектар суғориладиган ерлар, шу жумладан 230 минг гектар суғориладиган пичанзор ва яйловлар фойдаланишга топширилди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан халқ хўжалигига капитал маблағ сарфлаш 131 миллиард сўмга бориб, 1978 йилга нисбатан бир процент ошди. План 98 процент бажарилди. Давлатнинг қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарган пудрат ишлари ҳажми 65,3 миллиард сўмга етди ва 1978 йилги даражадан ошиб кетди; умуман халқ хўжалигида ва асосий қурилиш министрликларида ана шу ишлар плани тўлиқ бажарилмади.

Хўжаликлараро қурилиш ташкилотларида ишлар ҳажми бир процент ўсди; план 99 процент бажарилди.

Капитал қурилишда жиддий камчиликлар бўлди. Асосий фондларни ва кўпгина ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш плани бажарилмади. Кўпгина қурилиш-монтаж ташкилотлари пудрат ишлари, меҳнат унумдорлиги ва фойда олишни ўстириш планларини адо этмади.

Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг ўртача йиллик сони икки миллион киши кўпайиб 110,6 миллион кишига етди; колхозларнинг жамоат хўжалигида банд бўлган колхозчилар сони 14,1 миллион кишидан иборат бўлди.

Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадлар бир йил ичида 3 процент ўсди.

Халқ хўжалигидаги ишчи ва хизматчиларнинг пул билан тўланадиган ўртача ойлик иш ҳақи 163,5 сўмни ташкил этди, 1978 йилда 159,9 сўмни ташкил этган эди. Иш ҳақи ижтимоий истеъмол фондларидан тўловлар ва имтиёзларни қўшиб ҳисоблаганда 219 сўмдан 224 сўмга етди.

1979 йилда КПСС XXV съездида ишлаб чиқилган социал ривожланиш ва халқнинг турмуш даражасини ошириш программасига мувофиқ ўнинчи беш йилликнинг катта социал тадбирларидан бирини амалга ошириш ниҳоясига етказилди — ноишлаб чиқариш тармоқлари ходимларининг тариф ставкалари ва мансаб окладлари оширилди. Бунинг натижасида 31 миллион ишчи ва хизматчининг иш ҳақи кўпайтирилди.

Колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ 4 процент ортди.

Аҳолининг ижтимоий истеъмол фондларидан олган тўлов ва имтиёзлари 110 миллиард сўм бўлди ва бир йил ичида 4,5 миллиард сўм кўпайди.

Давлат ва кооператив савдоси чакана товар обороти 252,2 миллиард сўмни ташкил этди ва 1978 йилга нисбатан таққослама нархларда 10 миллиард сўм ошди. Чакана товар обороти йиллик плани бажарилди.

Товар обороти кўпайганлигига қарамай, аҳолининг баъзи озиқ-овқат ва саноат молларига ўсган талаби тўла-тўкис қондирилгани йўқ.

Аҳолига кўрсатилаётган маиший хизмат ҳажми 1978 йилга нисбатан 7,6 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 10,1 процент кўпайди.

Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига жами саҳни 102,5 миллион квадрат метр уй-жой ёки 2 миллион шинам ва қулай квартиралар қурилди. Бу эса қарийб 10 миллион кишининг уй-жой шароитини яхшилаш имконини берди. 1,2 миллион ўқувчига мўлжалланган умумий таълим мактаблари, салкам 600 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари, 64 минг ўринли касалхоналар, ҳар сменада 126 минг кишини қабул қилишга мўлжалланган амбулатория-поликлиника муассасалари, бошқа кўпгина маданий-маиший объектлар қурилди. Шу билан бирга уй-жой ва маданий-маиший қурилиш плани умуман мамлакат бўйича, шунингдек айрим иттифоқдош республикалар, министрликлар ва идоралар бўйича бажарилмади.

Табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ва атроф муҳитни қўриқлаш соҳасида кенг программадаги тадбирлар амалга оширилди. Шу мақсадларга сарфланган капитал маблағ 1,9 миллиард сўмни ташкил этди.

Халқ маорифи, фан ва маданият янада ривожлантирилди.

Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ва унинг уюшган ҳолда дам олиши кенгайди.

Совет Иттифоқи аҳолисининг сони 1980 йил 1 январда 264,5 миллион кишини ташкил этди.

(ТАСС).

ЛЕНИНЧАСИГА, ЗАРБДОРЧАСИГА МЕҲНАТ ҚИЛАЙЛИК

(Боши 1-бетда).

Лекин, капитал қурилишида катта-катта камчиликлар ҳам бор. Асосий фондларни ўз вақтида ишга тушириш капитал қурилишнинг муҳим кўрсаткичидир. Ачинарлиси шундаки, областимизда бу кўрсаткич кўпчилик шаҳарлар ва районлар бўйича муттасил бажарилмаяпти. Чирчиқ, Олмалиқ, Бекобод шаҳарлари, шунингдек Ғалаба, Коммунистик, Пискент районлари асосий фондларни ишга туширишда жуда орқада қолмоқдалар.

Қишлоқлар йирик қурилиш майдонлари бўлиб қолди. Кўпчилик қурилиш трестлари планлар ва социалистик мажбуриятларни йил сайин бажармоқдалар, қишлоқда объектларнинг ўз вақтида ишга туширилишига эришмоқдалар. Лекин, «Ташоблсельстрой» ва «Ташоблколхозстрой» каби трестлар кўпинча объектларни фойдаланишга топшириш муддатларини барбод этмоқдалар.

Тугалланмаган қурилишни камайтириш капитал маблағлардан самарали фойдаланишдаги муҳим вазифадир.

Сўнгра ўртоқ Ф. Г. Потуремский шундай деди:

— Биз беш йилликнинг якунловчи йилига қадам қўйдик. Шаҳарлар ва районларда партия комитетлари пленумлари, партия-хўжалик активи йиғилишлари бўлиб ўтди. Уларда КПСС Марказий Комитети 1979 йил ноябрь Пленуми якунлари ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг шу Пленумда сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

Барча меҳнат коллективлари зиммаларига юксак социалистик мажбуриятлар, муқобил планлар олишди. Бу меҳнаткашларнинг В. И. Ленин таваллудининг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш, КПССнинг бўлажак XXVI съездини янги меҳнат муваффақиятлари билан нишонлашга бўлган қизғин интилишларини ифода этади.

Хўжалик раҳбарлари ўнинчи беш йиллик планларининг тақдири 1980 йилдаги муваффақиятли ишга бутунлай боғлиқ эканлигини ва у ўн биринчи беш йилликда яхши ишлаш учун асос бўлишини унутмасликлари керак.

Бу йилги социалистик мажбуриятларда маҳсулот реализацияси ҳажмини ва кўпчилик муҳим маҳсулот турларини ишлаб чиқариш давлат планини 25 декабргача бажариш, беш йиллик планни 17 ноябрда адо этиш назарда тутилади. Область бинокорлари пудрат қурилиш-монтаж ишлари йиллик планини 26 декабргача бажаришга аҳд қилдилар. Енгил, озиқ-овқат саноати ва қишлоқ хўжалик объектлари бўйича йиллик план 20 декабргача адо этилади.

Партия, совет, хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари меҳнат коллективлари куч-ғайратини ишлаб чиқариш самарадорлиги ва тайёрланаётган маҳсулот сифатини ошириш, мажбуриятларнинг ҳар бир пункти сўзсиз бажарилиши учун социалистик мусобақани ҳар томонлама авж олдиришга сафарбар этишлари лозим.

Докладчи ўз сўзининг охирида Ўзбекистон пойтахт области меҳнаткашлари 1980 йилда областимиз олдида турган катта вазифаларни бажариш учун бутун куч-ғайратлари ва билимларини сарфлайдилар, деб ишонч билдирди.

Доклад юзасидан бошланган музокараларда Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари **К. П. Дудин** биринчи бўлиб сўзга чиқди.

— Республикамиз пойтахти коммунистлари, барча меҳнаткашлари, — деди нотиқ, — КПСС Марказий Комитетининг 1979 йил ноябрь Пленуми қарорлари, ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг шу Пленумдаги нутқини кўтаринки руҳ билан кутиб олдилар. Улар Олий Совет ва халқ депутатлари маҳаллий Советларига бўладиган сайлов кунини ва В. И. Ленин таваллудининг шонли 110 йиллигини муносиб нишонлашга азму-қарор қилганлар.

Тошкентликлар ўтган йили маҳсулот реализация қилиш давлат планини 21 декабрда бажардилар. Топшириқдагидан ташқари 72 миллион сўмлик маҳсулот тайёрланди. Шаҳардаги 140 корхонада реконструкция ва техник қайта ускуналаш ишлари олиб борилди. Шаҳар меҳнаткашлари ўнинчи беш йилликнинг сўнгги йилида пландагидан ташқари 45 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олдилар.

93-ихтисослашган трестнинг Чирчиқдаги «Промтехмонтаж» бошқармаси монтажчи слесарлар бригадири **М. Абдурашитов** ўз коллективининг иши ҳақида батафсил гапириб берди. Бригада нормани 160—170 процентдан бажармоқда. Ўтган 4 йилда бригада аъзолари 15 тонна металл, кўплаб бошқа материалларни тежаб қолдилар.

— Паст ҳароратда цемент куйдириш линияси корхонамиз фахридир, — деди Оҳангарон цемент комбинати директори **М. И. Буджарак.** — Уни бутун коллектив қурди. Корхонамиз меҳнат аҳли ўтган тўрт йилда янги маҳсулот турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Лекин, қолоқлик ҳаммамизни ташвишга солмоқда. Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги асбоб-ускуналарни ремонт қилувчи кадрлар билан таъминлашда, комбинат меҳнаткашлари учун уй-жой қурилишини тезлаштиришда ёрдам бериши керак.

Ангрен шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **М. Орифжонов** ўз сўзини шаҳар партия комитети ва бошланғич партия ташкилотларининг меҳнат коллективларида социалистик мусобақани янада авж олдириш соҳасидаги фаолиятига бағишлади.

Нотиқ шу билан бирга йўл қўйилган кўпгина нуқсонлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтди. Ўтган йили юксак сифат категориясидаги маҳсулот салмоғи фақатгина 2,5 процентни ташкил этди. Қурилиш-монтаж ишлари планлари ҳам бажарилмаяпти

Йиғилиш қатнашчилари Тошкент тўқимачилик комбинатининг т ў қ у в ч и с и, СССР Олий Совети депутати **Д. Қулматова** сўзини зўр қизиқиш билан тингладилар.

— Биз новатор ишчилар Н. Ершова ва В. Солдатовалардан намуна олиб ишлаяпмиз, уларга тенглашишга ҳаракат қилаяпмиз, — деди у. — Ҳозир мен 1982 йилнинг март ойи ҳисобига маҳсулот бераяпман. Кўпгина тўқувчиларимиз шахсий беш йиллик планларини бажариб қўйишди. Бундай ютуққа цехлар ва фабрикаларни техник жиҳатдан қайта ускуналаш туфайли эришилди. Шу йилнинг 22 апрелигача — В. И. Ленин туғилган куннинг шонли 110 йиллигигача 22 миллион 800 минг квадрат метр сурп тўқийман.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлигига қарашли 23-қурилиш тресги бошқарувчиси **Э. Т. Акромов,** «Лаззат» ишлаб чиқариш-кондитер бирлашмаси партия ташкилоти секретари **А. И. Тяжлова,** «Ташсельмаш» заводининг пайвандчиси **М. Муйдинов** ўз коллективларида олиб борилаётган ташкилий ва сиёсий-оммавий ишлар тажрибаси билан ўртоқлашдилар.

— Заводимиз ўн йил ичида мамлакатимиздаги энг йирик химия саноати корхоналаридан бирига айланди, — деди Олмалиқ химия заводи партия комитети секретари **С. А. Калинин.** — Шу йиллар давомида қатор илғор иш усуллари ўзлаштирилди. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш йиллик плани 26 декабрда бажарилди. Коллективимизнинг янада унумли ишлашига темирйўлчилар тўсқинлик қилишяпти. Улар ҳар доим ҳам маҳсулот ортиш учун вагонларни ўз вақтида етказиб беришмаяпти.

— Бригадамизда 27 ҳайдовчи бор, — деди Бекободдаги 16-автомобиль корхонаси шофёрлар бригадири **Ҳ. Абдужабборов,** — ўтган йили пландагидан ташқари минглаб тонна юк ташидик.

Шахсан Ҳ. Абдужабборов 1985 йилнинг май ойи ҳисобига ишлаяпти. У В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигигача икки беш йиллик планини бажариш мажбуриятини олган.

Алимкент пахта тозалаш заводининг директори **Э. Умаров** коллективда илғор иш усулларини жорий қилиниши ҳақида гапирди.

Актив йиғилиши пойтахт области саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналари меҳнаткашларининг 1980 йилги социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Актив йиғилиши ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари **И. Г. Анисимкин** ва **А. А. Хўжаев**лар иштирок этдилар.

ЙИЛЛИК ПЛАН БАЖАРИЛДИ

БУКА районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози чорвадорлари қишловни муваффақиятли ўтказиш ва қиш фаслида ҳам чорва молларини маҳсулдорлигини ошириш юзасидан Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида актив иштирок этиб, ўнинчи беш йилликнинг якунловчи йили дастлабки кунлариданоқ катта ғалабани қўлга киритдилар. Планда белгиланган 44 тонна ўрнига 52,1 тонна гўшт топширилиб, йиллик план анча ортиғи билан адо этилди. Гўштга топширилган ҳар бир қорамолнинг ўртача тирик вазни 505 килограммдан тўғри келди.

Колхоз чорвадорлари эришган бу ютуқда Файзи Асроқулов, Мамат Искандаров каби тажрибали бўрдоқибоқарларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Хўжалик бўрдоқибоқарлари келгуси йил топшириқларини ҳам муваффақиятли бажариш учун ҳозирдан пухта замин тайёрламоқдалар. Улар келгуси йили гўштга топшириш учун 86 бош қорамолни бўрдоқига қўйдилар.

Колхоз паррандабоқарлари ҳам шу кунгача 11 минг дона тухум етиштириб, биринчи квартал планини муддатидан илгари бажардилар.

ТЕХНИКА МАВСУМГА ШАЙ

ОҚҚЎРҒОНЛИКЛАРнинг ташаббусига қўшилган Бекобод районидаги Навоий номли колхоз механизаторлари барча техника воситаларини кўкламга шай қилиб қўйиш учун курашмоқдалар. Хўжаликда илғорлар тажрибаси асосида тўртта ремонт бригадаси ташкил этилган. Айни кунларда биринчи ремонтчилар бригадасининг 22 механизатор ва слесари экиш агрегатларини созлаяпти. Уларнинг фидокорона меҳнатлари туфайли қисқа вақт ичида 14 чопиқ тракторн, 11 культиватор, чизеллар, 20 та сеялка сифатли ремонт қилиб қўйилди.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ремонтчилар ўртасида социалистик мусобақани кенг авж олдирган. Мусобақа шартларига кўра техника воситаларини муддатидан илгари ва сифатли ремонт қилган бригада механизаторларига 200 сўм пул мукофоти берилади. Илғор ремонтчиларга республикамиз шаҳарлари бўйлаб саёҳат қилиш учун путёвкалар ҳам ажратилган.

Ф. ЗИЕДУЛЛАЕВ,
К. БЕГМОНОВ.

Дунё овози — чет эл хабарлари

ШОНЛИ САНА

ҲИНДИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ 30 ЙИЛЛИГИГА

БУГУН улуғ ҳинд халқи ва барча прогрессив инсоният Ҳиндистон Республикасининг ўттиз йиллигини фахр ва ғурур ила байрам қилмоқда. 1947 йил 15 августда Ҳиндистон миллий мустақилликка эришган, 1950 йил 26 январь куни эса, Республика деб эълон қилинган эди.

Ўтган ўттиз йил мобайнида ҳинд диёрида жуда катта сиёсий ва социал-иқтисодий ўзгаришлар содир бўлди.

Маълумки, инглиз мустамлакачилари асрлар давомида мамлакат миллий бойликларини талон-торож этдилар, меҳнат аҳлини қулдек ишлатдилар. Босқинчилар ҳукмронлиги даврида Ҳиндистон дунёда энг қолоқ ўлкага айланиб қолган, ҳинд халқи эса қашшоқлик, очлик ва муҳтожликда яшарди. Мустамлакачилар эрк-ҳуррият дея бош кўтарган, мамлакат мустақиллиги учун курашган минглаб ватанпарварларни осдилар, отдилар ва ҳибсда сақладилар. Лекин, эркcевар, жасур ҳиндлар босқинчиларга тиз чўкмади. Ватан озодлиги учун жон бериб, жон олдилар. Беҳисоб қурбонлар, тўкилган қутлуғ қонлар зое кетмади. Ҳинд халқи мустамлакачилар устидан ғолиб чиқди, мамлакатда миллий мустақиллик қарор топди.

Миллий озодлик ҳаракатига халқнинг буюк фарзандлари бўлмиш Маҳатма Ганди ва Жавоҳарлал Неру раҳнамолик қилдилар. Кураш йилларидаги зафарлар, тикланиш, тараққиёт давридаги барча муваффақиятлар ана шу улуғ зотлар номи билан боғлиқдир. Ж. Неру бошлиқ янги ҳукумат олдида сиёсий мустақилликни мустаҳкамлаш ва иқтисодий мустақилликка эришиш, миллий экономикани барпо этиш, халқ тирикчилигини яхшилаш, фан, маориф ва маданиятни ривожлантириш-дек, ғоят мушкул ва мураккаб вазифалар кўндаланг бўлди. Бу вазифани фақат мамлакатни индустрлаштириш билангина амалга ошириш мумкин эди. «Оғир саноатимизни барпо қилмасак, — деган эди Ж. Неру, — миллат сифатида узоқ вақт яшай олмаймиз. Агар биз яшашни истасак, келажак ўн йилликда оғир саноатни вужудга келтиришимиз шарт».

Тарихан жуда қисқа вақт ичида ҳинд халқининг жонбозлиги ва фидокорона меҳнати ҳамда социалистик давлатларнинг ёрдами билан мамлакат экономикасида давлат сектори бунёдга келди, оғир саноат барпо этилди. Металлургия, машинасозлик, энергетика, электротехника, электроника, станоксозлик, табиий ресурсларни қазиб чиқариш каби тармоқлари ривожланди.

Ўтган ўттиз йил ичида миллий мутахассис кадрлар муаммоси ҳам деярли ҳал этилди. Илгари ҳар юз кишининг 16 таси ўқиш ва ёзишни билса, ҳозир барча аҳолининг ярмига яқини саводхон.

Мустақиллик йилларида Ҳиндистон Республикасининг халқаро майдондаги обрў-эътибори ҳам ошиб борди. Мамлакат Ж. Неру бошлаб берган ташқи сиёсатга, яъни барча давлатлар билан тинч-тотув яшаш, блокларга қўшилмаслик сиёсатига амал қилиб келмоқда. Ҳиндистон қўшилмаслик сиёсатининг ташаббускорларидан бири сифатида жаҳонда тинчлик ва хавфсизликни сақлаш, халқаро кескинликни юмшатиш учун тинмай курашмоқда.

Кейинги уч йил мобайнида мамлакатда жиддий сиёсий-ижтимоий воқеалар содир бўлди. 1977 йил март ойида ҳокимиятни эгаллаган Жаната парти вакилларидан тузилган ҳукумат 1979 йил июлда истеъфо беришга мажбур бўлди. Бунга асосан мамлакатда кескинлашиб кетган социал-иқтисодий вазият сабаб бўлди. Чунончи, ишсизлик, тартибсизлик кучайди, нарх-наво ошиб борди, меҳнат аҳлининг аҳволи оғирлашди. Ҳукумат ана шу социал-иқтисодий қийинчиликларни бартараф этишга ожизлик қилди.

Шундай вазиятда Ҳиндистон парламентининг халқ палатасига муддатидан илгари сайловлар ўтказилди. Бу сайловларда Индира Ганди бошлиқ Миллий конгресс партияси ғолиб чиқиб, Индира Ганди раҳбарлигида янги ҳукумат тузилди. У 1966 йилдан бошлаб 1977 йилгача Бош министр сифатида отаси бўлмиш Ж. Неруниг ички ва ташқи сиёсатини давом эттирган эди. «Сизни Совет Иттифоқида, — дейилади ўртоқ Л. И. Брежнев ва А. Н. Косигиннинг Индира Гандига йўллаган телеграммасида, — совет-ҳинд дўстлигига асос солган Жавоҳарлал Неру сиёсатини тутган таниқли сиёсий ва давлат арбоби сифатида танийдилар. Сизнинг совет — ҳинд муносабатларини кенгайтириш ва мустаҳкамлаш ишига қўшган шахсий ҳиссангизни қадрлайдилар».

Сўнгги ўттиз йил мобайнида ривожланиб келаётган совет — ҳинд дўстлиги ва ҳамкорлигидан ҳар икки давлат ҳам манфаат кўряпти. Ўзаро ҳамкорликда қурилган Бхилай ва Бокаро металлургия комбинатлари, Ранчи, Дургапур ва Харвардда қад кўтарган машинасозлик станоксозлик, генераторлар, кон-шахта асбоб-ускуналари ясайдиган заводлар мамлакат хазинасига катта фойда келтиряптилар.

Совет — Ҳиндистон дўстона алоқаларининг ривожига республикамиз ҳам муносиб улуш қўшяпти. Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган турли-туман саноат маҳсулотлари Ҳиндистонда яхши маълум. Ўзбекистонлик олимлар, инженер ва агрономлар Ҳиндистондаги саноат ва қишлоқ хўжалиги қурилишларида фаол иштирок этдилар, ўзаро маданий алоқалар ҳам мустаҳкамланиб бормоқда.

Бугун Ҳиндистон республикасининг 30 йиллиги юбилейи кунида барча совет халқи қатори ўзбек халқи ҳам ҳинд дўстларини улуғ айём билан қутлайди, уларга бахт-саодат тилайди.

М. ШАПСАНОВ,
тарих фанлари кандидати.

Суратда: Ҳиндистон пойтахти Деҳли шаҳридаги «Коннаут плайс» майдони.
И. Колганов фотоси. ТАСС фотохроникаси.

АМЕРИКА—ЭРОН МУНОСАБАТЛАРИГА ДОИР

ВАШИНГТОН, 24 январь. (ТАСС). Американинг «Нимиц» атом авианосеци «Калифорния» ва «Техас» ракета крейсерлари кузатиб борган ҳолда Арабистон денгизи сувларига кирди ва Эрон соҳилларига яқинлашиб келмоқда. ЮПИ агентлиги Пентагондаги расмий кишиларнинг сўзига асосланиб шу ҳақда хабар қилади.

Бу янги қўшилма нефтга бой бўлган Форс қўрфазига яқин жойда турган АҚШ ҳарбий-денгиз кучлари гуруҳини кучайтириши керак.

Вашингтон Эронга ҳарбий куч билан очиқдан-очиқ таҳдид этиш билан айни бир вақтда тобора унга кучли иқтисодий тазйиқ қилмоқда. БМТ Хавфсизлик Кенгашида Американинг тегишли резолюцияси чиппакка чиққанлигига қарамай, Вашингтон Эронга қарши иқтисодий дўқ қилишга ўз «иттифоқчилари»ни кўпроқ жалб этмоқчи бўлади.

Давлат департаментининг вакили Американинг Теҳрондаги элчихонаси ходимлари ҳамон ушлаб турилганлигидан Қўшма Штатлар «кўз юмиш ниятида эмас», деб дўқ-пўписа қилди. У шунингдек элчихона ходимлари озод этилмагунча Америка билан Эрон ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш тўғрисида ҳеч қандай музокаралар ҳақида сўз ҳам бўлиши мумкин эмас, деб таъкидлади.

ТЕҲРОН. 24 январь. (ТАСС). Теҳрон радиоси хабар беради: Эрон революциясининг раҳбари оятилло Ҳумайни Қумдан Теҳронга келтирилди ва пойтахт госпиталининг кардиология бўлимига ётқизилди. Бу ерда Ҳумайнининг соғлиғи тўғрисида тарқатилган бюллетенда унинг ҳақиқатда соғ эканлиги, лекин чарчаб қолганлиги ва сал дармонсизланганлиги учун даволаниш курсини ўтиши кераклиги айтилган. Бундан илгари оятилло икки ҳафта давомида актив сиёсий иш олиб бормайди, деб эълон қилинди. Эрон Ислом Республикаси президенти лавозимига номзодларнинг сайлов олди кампанияси тамом бўлганлиги Теҳронда расмий равишда маълум қилинди. Рўйхатга олинган 66 номзод ўртасида С. Кутбзода, А. Х. Банисадр, Х. Хабиби, А. Мадани ва бошқалар бор. Ислом революцион кенгаши 25 январга мўлжалланган биринчи президент сайлови муносабати билан аҳолига мурожаат қилиб, тартибсизликларнинг олдини олиш мақсадида хушёрликни ва интизомни кучайтиришга чақирди.

Эрон радиоси Америка империализмининг мамлакатдаги агентлари ва собиқ савакчилар сайлов кунида мана шу муҳим сиёсий тадбирни ўтказишни бузиш мақсадида тўқнашувлар уюштиришга ҳам тайёрланмоқдалар, деб огоҳлантирди олинган маълумотларга асосланиб.

ХАЛҚАРО ҲУҚУҚ НОРМАЛАРИ ҲУРМАТ ҚИЛИНСИН

Афғонистондаги ва унинг теварагидаги воқеалар муносабати билан совет халқаро ҳуқуқ уюшмаси баёнот берди. Баёнотда империалистик давлатлар, уларнинг гумашталари шунингдек пекинлик гегемончиларнинг мустақил Афғонистоннинг суверен ҳуқуқларига тажовузкорликлари қатъий қораланади. Совет халқаро-чи юристлари бу тажовузкорликларни БМТ уставининг асосий мақсадлари ва принципларини қўпол суратда бузиш деб қарамоқдалар, дейилади баёнотда.

АҚШ ҳукумати кўраётган советларга қарши чоралар Совет—Америка битимлари ва аҳдномалари комплексига зид келиб, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш учун, халқаро кескинликни юмшатиш учун биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган халқаро ҳуқуқ тартиботга зарба беради. Совет халқаро ҳуқуқ уюшмаси халқаро ҳуқуқнинг ҳамма эътироф этувчи нормаларига ҳурмат билан қараш ва қабул қилинган халқаро мажбуриятларга риоя этилишини талаб қилади.

(ТАСС).

Оила мактаб тарбия

ИСТЕЪДОД ВА КАМОЛОТ

ПЕДАГОГ МИНБАРИ

«ҲОЗИРГИ замон боласи уч ёшида ўқий олади, беш ёшида касрларга тушунади», «Фалончи бастакорнинг музикачилик истеъдоди эрта намоён бўлган», «Беш яшар боланинг чизган расмига тан бермай иложинг йўқ» деган гаплар қулоққа тез-тез чалинадиган бўлиб қолди. Зеро, булар кундалик ҳаётимизда юз бераётган реал ҳақиқатдир.

Хўш, бадиий истеъдоднинг бундай эрта пайдо бўлишига сабаб нима ёки бошқача қилиб айтганда, истеъдод каердан олинади?

«ИСТЕЪДОД қаердан келади?» деган саволга жавоб тариқасида талайгина тахминлар мавжуд. Ана шундай қарашлардан бири тўнғич фарзанд масаласидир. Ҳозирда ҳам «Оиладаги биринчи бола истеъдодли бўлади» деган фикрдаги кишилар оз эмас. Бу, ҳақиқатдан анча йироқ бўлмаса-да, аслида инсон табиатан бир хил истеъдодли бўлиб туғилади. Бу қобилиятнинг таркиб топиши ва ривожланиши тарбия ва ижтимоий муҳит билан чамбарчас боғлиқ эканлигини унутмаслигимиз лозим.

Ҳаётий мисоллар ҳам буни яққол кўрсатиб турибди. Статистик маълумотларга қараганда, дунёга машҳур бўлган саксонга яқин истеъдодли кишилардан атиги тўрттасигина оиланинг тўнғич фарзанди бўлган. Булар Мильтон, Леонардо да Винче, Гейне ва Рубинштейнлар эдилар.

Шундай оилалар ҳам борки, тўнғич фарзанддан кўра кичиклари буюк донишманд ва аллома бўлиб етишганлар. Масалан, мўъжизакор кимё фанининг бобокалони Менделеев оиланинг кичик фарзанди бўлган. Буюк олим Мечников тўғрисида ҳам шу фикрни айтиш мумкин.

Қобилиятни ирсиятга боғлаб айтилган фикрлар ҳам тарихдан маълум. Истеъдод наслдан-наслга ўтади, деган фараз, гарчи узоқ йил давом этган бўлса ҳам, таниқли генетик олимлар бу ҳақда бир фикрда эмаслар.

Истеъдоднинг таркиб топиши маълум сабаб ва факторларга боғлиқдир. Айниқса, боладаги зеҳн, майл ва қизиқиш бу борада етакчи ўрин тутади. Чунки, ана шу факторлар ва қизиқишлар болани кўп янги нарсаларни билиб олишга, мустақил ижодий фикрлашга ундайди. Бу ҳол бора-бора зарурий хусусият ва одатга айланади. «Инсон интилган мақсад нақадар юқори бўлса, унинг қобилияти, истеъдоди шу қадар тез ва ижтимоий мазмундор бўлиб ривожланади, буни эса мен ҳақиқий деб биламан» деб ёзган эди улуғ пролетар ёзувчиси Максим Горький.

Агар қобилият ўз-ўзидан пайдо бўлганда эди, болалардан бир меёрда истеъдодли кишилар етишиб чиққан бўларди. Бу тушунчани фанларга бўлган қобилият мисолида ҳам билиб олиш мумкин. Айтайлик, математик қобилият табиатга боғлиқ бўлса, у ҳолда барча мактаблар қобилиятли математикларни етказиб берган бўларди.

Қобилият ва истеъдод тарбияга муҳтож. Бинобарин, бадиий қобилият табиий истеъдоддан ва уни ривожлантиришдан таркиб топади, ривожланади. Машҳур совет кинорежиссёри Михаил Роммнинг ҳаёт йўли бу фикрни яна бир бор тасдиқлайди. «Мен маълумотим бўйича ҳайкалтарошман,— деб ёзган эди у.— Ҳайкалтарошликни Москвада дурустроқ устахона топаолмаганим учун ташлаганман... Лой ва ёғоч билан ёлғиз қолиш мен учун зерикарли эди, бундан ташқари мен ўз ҳайкалтарошлигимга ишонмасдим. Мени мақташарди, аммо бошқаларнинг мендан истеъдодлигини жуда яхши сезиб турардим. Санъатда ўртача даражада бўлиш ярамайди...

Айнан шу сабабдан, жиддийроқ шуғулланабошлаган ишим — адабиёт билан ҳам хайрлашдим.

Мендан актёр чиқмади. Театрда режиссёрлик қилишимдан ҳам ҳеч нарса чиқмади...

1928 йили бахтимни кинематографиядан топарман, деб у ерга бордим... Шундай қилиб, кинематография билан... шуғуллана бошладим. Куну тун зўр бериб ишлардим», Қаранг, санъатнинг бошқа турларидан бахт топмаган Михаил Ромми кино режиссёрлик бутун дунёга танитди. Кўриниб турибдики, истеъдоднинг ривожида меҳр-муҳаббат билан қилинган меҳнат муҳим ўрин тутади.

ҚОБИЛИЯТНИ ёшликдан бошлаб ривожлантиришда гап кўп. Бу ҳол ижодий фаолиятнинг ўсишида муҳим роль ўйнайди. Ана шу жараённи кузатиш бола камолати билан боғлиқ қатор факторларни аниқлаш ва илмий асослаш имконини берди. Бу масала мактабгача таълим ва тарбия масалалари бўйича халқаро ташкилоти умумжаҳон ассамблеясида ҳам муҳим тадқиқот объекти сифатида кўриб чиқилди. Француз олими Рене Заззо томонидан бу борада олиб борилган кузатишларга ана шу халқаро йиғинда якун ясалган эди.

«Кузатишларнинг натижаларига қараганда,— деб ўз фикрини баён этган эди француз олими, —бола ҳаётининг дастлабки йиллари нақадар аҳамиятли эканлиги баралла билиниб қолди. Зотан, ҳаётнинг ана шу дастлабки йиллари ўзининг бойлиги билан характерланади, у тўғрида илгари ҳам шубҳаланилмаган эди». Кейин у фикрини давом эттириб, бундай деди: «Туғилиш билан боланинг тушуна бошлаши, ўқиш даври ўртасидаги мувозанат нуқтаси уч ёшга тўғри келади».

Ассамблеяда «одамзод уч ёшга етганда ўз ақлий ривожланишининг ярим йўлини ўтайди» деган фикрнинг қатъий қилиб қўйилиши бежиз эмас эди. Дарҳақиқат, кўпгина машҳур ижодкорларда истеъдод жуда эрта намоён бўлган. Композитор Моцарт уч ёшидан музикага меҳр қўйди. Мендельсон беш ёшидан музика билан шуғуллана бошлади. Атоқли совет композитори Прокофьев эса саккиз ёшидан ижодга берилди.

Истеъдодга мойил ёш болаларда кузатувчанлик ва ҳар бир нарсани билиш ҳавасини ошириш таълимий аҳамиятга эгадир. Бу ҳол уларни бадиий фикр юритишга ундайди, санъат гўзаллигини кўра ва ҳис эта билиш қобилиятини ўстиради. Шу тариқа уларда ёзма ва оғзаки нутқ маданияти оширилади.

Оғзаки ва ёзма нутқни ўстириш орқали эса ўқувчиларда кичик ҳажмдаги ижод намуналари устида ишлаш кўникмаси ҳосил қилинади. Шунингдек, бу жараённи кичик хабар, мақола, ўқиган китоби ёки кўрган фильмига тақриз ёзиш каби ёзма иш турларини қўллаш билан қўшиб олиб бориш мумкин. Шу зайл ўқувчилар ўтилган материаллар асосида реферат ва докладлар ёзишга, кичик ҳикоялар устида машқ қилишга ўргатиб борилади. Бу хил ёзма ишлар ўқувчиларда мустақил фикрлаш ҳиссини ошириб, ижод намуналарига қўл уриш завқини кучайтиради. Бинобарин, оғзаки ва ёзма иш турларини ўрганиш орқали ўқувчиларнинг мустақил фикр юритиш қобилиятлари ўстирилади.

ФАН ва техника, адабиёт ва санъат тез тараққий қилаётган ҳозирги шароитда ўқувчиларни ҳар томонлама билимдон қилиб вояга етказиш жуда муҳимдир. Шунинг учун ҳам КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежнев ўқитувчиларнинг Бутуниттифоқ съездида сўзлаган нутқида бу масалаларга алоҳида аҳамият берди. «Яна бир муҳим нарса шуки,— деди ўртоқ Л. И. Брежнев,—мактаб конкрет билимлар мазмунинигина бериб қолмасдан, шу билан бирга мана шу билимлар асосида мустақил хулосалар чиқаришни ҳам ўргатиши, ёшларга ижодий тафаккур қилиш кўникмаларини ҳам сингдириши лозим».

Чиндан ҳам билим ўчоқларида ўқувчиларнинг истеъдодларини ўстириш учун катта имкониятлар мавжуд. Бунинг учун уларнинг етарли бўш вақтлари ҳам бор Турли тўгараклар, адабий кеча ва конференциялар болаларда бадиий қобилиятни ўстиришда ижобий роль ўйнайди. Шу билан бирга ўқилган асарлар юзасидан мунозара ва диспутлар ўтказиб туриш фойдадан холи эмас. Айтайлик, физика фанининг ёш ихлосманди бу билим бўйича чуқур тушунча ҳосил қилиш учун «Ёш физиклар» тўгарагига актив қатнашиши мумкин. Тўгарак машғулотлари уларда қизиқишни зўрайтирибгина қолмасдан, балки ўқувчини тадқиқотларга ундайди. Тошкентдаги 110-мактаб ўқувчилари орасида бундай иқтидорли ёшлар кўп. Физика-техника илмий текшириш институти бу билим ўчоғида ташкил этилган «Ёш физиклар» тўгарагини ўз оталиғига олган. Олимлар ўқувчилар орасида физика фанига ихлосни ошириш мақсадида бу фанга бағишланган кечалар, баҳс-мунозаралар уюштирмоқдалар. Ўқувчиларга дарсдан бўш вақтларида мустақил шуғулланиш учун оригинал мавзулар таклиф этилмоқда.

Физик олимлар раҳбарлигида тема олган истеъдодли ёшлар ўқувчилар илмий жамиятлари активларининг иккинчи Бутуниттифоқ слётида биринчи ўринни эгаллашди.

Ўқувчиларнинг кичик илмий ишлари мактабдаги машғулотларга ҳалал бермади, аксинча ҳар бир дарс мавзуси устида кенг ўйлашга, фанни атрофлича таҳлил қилиб ўзлаштиришга одатлантирди. Ҳамда улардаги ижодий активликни оширди.

Фанларнинг айрим йўналишлари бўйича факультатив машғулотлар ўтказиш орқали ҳам ўқувчиларни ижодий изланишга жалб этиш мумкин. Шу йўл билан тадқиқотлар ўтказишда қатнашадиган изланувчан ёшларни кўпайтиришга эришилади. Уларни олимлар билан айрим мавзуларда баҳслар ўтказишга ҳам одатлантириб бориш керак. Махсус дафтар туттирилиб, формулалар қайд қилиб, турли саволлар билан тўлдириб берилса, фанга иштиёқ учқунлари пайдо бўлади.

А. АЛИЕВ,
педагогика фанлари кандидати.

ҲАМКОРЛИК

Қаерда фарзандлар камоли йўлида мактаб, оила, жамоатчилик биргалашиб қайғурса, ўша ерда ёшлар тарбияси соҳасида кутилган натижага эришиш мумкин. Бу борада пойтахтимизнинг Октябрь районидаги 59-мактабда ҳамжиҳатлик билан иш кўрилмоқда.

Мактаб коллективи (директори ўртоқ Г. Раҳматуллаева) ота-оналар комитети (раиси ўртоқ А. Абдувалиев) билан биргалашиб тарбиявий ишларнинг кенг планини тузиб чиқишган.

Мактабда ишлаб турган ота-оналар университети мунтазам машғулотлар ўтказмоқда. Университет машғулотларида ёш ота-оналарга маслаҳатлар берилади, ўғил ва қизларнинг истеъдод ҳамда лаёқатларини қай соҳага йўналтириш, тўғри касб танлаш юзасидан суҳбатлар ўтказилади.

Яқинда бўлган ота-оналарнинг умумий йиғилиши болалар тарбиясида мактаб ва жамоатчиликнинг масъулиятини оширишга бағишланди. Педагогика фанлари кандидати Раҳимжон Усмонов қизиқарли доклад қилди. Таниқли олим ўзининг 50 йиллик педагогик фаолияти давомида тўплаган кузатишларидан келиб чиқиб, тарбиянинг нозик «сирлари» ҳақида тўхталди. У болаларни билимдон, меҳнаткаш, камтарин, ота-оналарига меҳрибон қилиб тарбиялашда севимли доҳий Владимир Ильич Лениннинг ҳамма учун ибратли ҳаётидан намуна олиш кераклигини айтиб, кўпгина мисоллар келтирди.

Ўз фарзандларини етук билимли, яхши хулқли, давримизга ҳар жиҳатдан муносиб қилиб вояга етказишда ибрат бўлаётган оилалар оз эмас. Йиғилишда сўз олган Расул Раҳмонов, Раҳима Шомансурова ва бошқа ота-оналар фарзандларини тарбиялашдаги ўз тажрибаларидан сўзлаб, қимматли таклиф ва мулоҳазалар айтдилар. Оила ва мактабнинг ҳамкорлигини янада кучайтиришга чақирдилар.

С. ҒИЁСОВ.

КОМБИНАТ ОТАЛИҒИДА

Тошкент тўқимачилик комбинатининг коллективи оталиқ қилаётган ҳамма мактабларда касб ўрганиш синфлари ва бурчаклари ташкил қилинди. Шу корхонада тузилган, оила ва мактабга кўмаклашувчи комиссия шу ҳақда ғамхўрлик қилди. Комиссия аъзолари болаларнинг ўқиши ва хулқини кузатиб борадилар, мактаб ўқувчиларининг бўш вақтини фойдали ўтказишга катта эътибор берадилар. Болалар учун турли тўгараклар ташкил қилинган бўлиб, уларга тажрибали мутахассислар раҳбарлик қилмоқда. (ЎзТАГ).

ДОҲИЙ ҲАЁТИ КЎЗГУСИ

ЛЕНИНЧА яшаш ва ишлаш каби ватанпарварлик ҳаракатида иштирок этиш ҳар биримиз учун шарафли ва фахрлидир. КПСС Марказий Комитетининг В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олишга қарата чиқарган қарори Тошкентдаги 235-ўрта мактаб педагоглари ва ўқувчилари ўртасида ҳам атрофлича ўрганиб чиқилди.

Доҳий юбилейига бу ерда арзигулик совғалар ҳозирланмоқда. В. И. Ленин мактаб музейининг очилиши ўқувчилар ва педагогик коллектив фаолиятида муҳим воқеа бўлди. Музейни ташкил этишда В. И. Ленин музейи Тошкент филиалининг методисти М. Мирраҳимбоева, тарих ўқитувчилари А. Круглов, Ў. Рўзиева кабилар катта ҳисса қўшдилар.

Мактаб музейи ғоят чиройли, юксак дид билан бой материаллар асосида безатилган. Унда 11 та бўлим мавжуд бўлиб, экспонатлар тематик материаллар туркумини ташкил этади. «Ильичнинг болалик ва ўсмирлик йиллари», «Революцион фаолиятнинг бошланиши», «Марксистик партия асосчиси», «Пролетар интернационализмига садоқат», «Октябрь доҳийси», «Социалистик давлат асосчиси», «Ленин ва болалар», «Ленин ва Ўрта Осиё» каби бўлимларга қўйилган бой материаллар, қўлёзмалар эътиборни ўзига тортади.

Бу ерда Лениннинг яқин сафдоши Н. К. Крупская ҳақида ҳам анчагина қизиқарли материаллар бор. Айниқса, доҳийнинг Разливдаги чайлада яшаб турган вақти акс эттирилган макет қизиқиш билан кўздан кечирилади.

Булардан ташқари Ленин ҳақида атоқли кишиларнинг билдирилган қимматли фактлари, доҳий нутқлари ёзилган ленталар ҳам алоҳида экспонатларни ташкил этади. Ильич тўғрисида яратилган киноленталардан намуналар ҳам экспозициядан жой олган.

Музей ўқувчиларнинг энг севимли жойига айланиб қолди. Тарих ўқитувчилари синфларга мослаб дарсларни техника воситаси асосида ўтаяптилар. Бу ерда ўқувчилар пионер ва комсомол сафига тантанали равишда қабул қилинади.

Юқори синф ўқувчилари эса Ленин асарлари юзасидан ўтказиладиган конференцияларга ана шу экспонатлар мисолида докладлар тайёрламоқдалар.

Музей экспонатлари инсониятнинг улуғ доҳийси ҳаёти, революцион йўли, халқ учун яшаб ўчмас ном қолдиргани ҳақида тўлиқ маълумотлар беради. У ёшларни доҳий васиятларига садоқат руҳида тарбиялашда, шубҳасиз ижобий роль ўйнайди.

С. СУЛТОНОВ,
ўқитувчи.

Улуғ доҳиймиз В. И. Лениннинг шонли юбилейига қизғин тайёргарлик кўрилаётган шу кунларда музей заллари томошабинлар билан янада гавжумлашиб кетди. Бу ерга қўшни мактаблардан ўқувчилар, ўқитувчилар ва ота-оналар ҳам келишиб, унинг экспонатларини ҳаяжон билан кўздан кечирмоқдалар.

Мактабда ўқувчилар билан олиб борилаётган тарбиявий соатларнинг кўпи ана шу залда ўтказилмоқда. Суратларда: (юқорида) ўқитувчи К. Абдуллаева еттинчи синф ўқувчиларини экспозиция билан таништирмоқда. Ўқувчилар музей залида.

Р. Альбеков фотолари.

БОЛАНИНГ ТИЛИ ШИРИН

ҚЎЛИ УХЛАМАГАН

ЭНДИГИНА уйқудан турган кичкинтой Ҳамзажоннинг ойиси унинг юз-кўзларини ювди-да: — Энди қўлларингни ҳам юв, — деб айтди.

— Кўзим ухлаган, қўлларим ухламаган-ку, ювиб нима қиламиз! — деди у.

НИНАЛИ ҚОШИҚ

Дилшодларнинг боғчасида болаларни вилкада ҳам овқат ейишга ўргатишди. Дилшод кечқурун қайтгач, ойисига деди:

—Бугун биза-чи, ойи, ниналн қошиқда овқат едик.

СЎРАГАНИ ЁМОН ЭКАН

— Ҳикматбек, қани бизга айтчи, мактаб яхши эканми ёки боғча яхшимиди? — деб сўради бобоси.

— Боғча яхши эди, — деди Ҳикматбек.

— Нега?

— У ерда боғча опамлар эртак айтиб берар, кўп ўйнатар эдилар. Муаллимимиз бўлса, нуқул бизлардан сўраганлари-сўраган.

БИРИНЧИ СИНФДА

— Айтайлик, сенда учта конфет бор эди. Шундан бирини ўртоғинг Нодирга берсанг, сенда нечта қолади? — деб сўради ўқитувчи Равшандан.

— Учта...

— Нега, учта?

— Мен Нодирга конфет бермайман, у билан пўмман.

БУРЧАКДА КЎП ТУРИБ

— Катта бўлганимда қурувчи бўламан-да, уйларни думалоқ қилиб қураман.

— Нега?

— Уйнинг «бурчак»лари жонимга тегиб кетди.

С. ҒАФУРОВ
тўплаган.

ИНСОН МЕҲНАТИ БИЛАН ГЎЗАЛ

МЕҲНАТ нима? Меҳнат кишининг яшаши учун зарур бўлган энг биринчи ва асосий шартдир. Меҳнат социалистик жамиятимизда шон-шараф ва қаҳрамонлик ишига айланган.

Биз бу ўринда ўқувчиларнинг темир-терсак ва альмотура йиғиш орқали яратиладиган меҳнатга қўшаётган ҳиссалари ҳақида фикр юритамиз. Меҳнат постларида ишлатаётган қуролларингиз, қўлингизда ушлаб турган ручкадан то уйингиздаги буюмларнинг аксарияти металлдандир.

Булар вақт ўтиши билан эскиради, бузилади, синади, албатта. Ўқувчи ҳар қадамда ана шундай металл парчаларига дуч келади. Уларни тўплаб топшириш керак.

Катта карвон сафида улуғ норнинг ўрни бор деганларидек, кўп сонли ўқувчилар армиясининг ҳам ўзига хос хислатлари бор. Ўқувчилар меҳнатсеварлик руҳида яшамоғи, ўқимоғи, моддий бойликни кўпайтиришга ўз ҳиссасини қўшмоғи лозим. Ўқувчи — ўз меҳнати билан ҳам гўзал.

Фараз қилайлик, 750 ўқувчисига эга бўлган ўрта мактабнинг ҳар бир ўқувчиси 30 килограмм металл парчаси, 10 килограмм альмотура йиғиб келса, у Ватанга 21500 килограмм металлом топширган бўлади. Бир тоннасидан эса металлургия заводида 940 килограмм пўлат олинади. Бошқача қилиб айтганда, мактаб 20 тонна соф металл ишлаб чиқаришга ёрдам берган бўлади. Булардан ўнлаб автомашина, юзлаб велосипед, бир неча юзлаб газ ва обиҳаёт трубалари тайёрланиши мумкин.

Юқоридаги мактаб топширган бир тонна альмотурадан эса, 750 килограмм юқори навли қоғоз тайёрлаш мумкин. Демак, 7500 килограмм альмотурадан 257500 донага яқин дафтар ишлаб чиқарилади.

Болаларни меҳнатга коммунистик муносабат руҳида тарбиялаш ғоят муҳим масаладир. Модомики шундай экан, бола тарбияси (уларни меҳнатда чиниқтириш) фақат педагоглар (тарбиячилар)нинг ишигина бўлиб қолмай, кенг жамоатчиликнинг ҳам вазифасидир. «Сиёсий ва ижтимоий тарбия бирга боғлаб олиб борилмаган меҳнат тарбиявий фойда бермайди. Болани сиёсий ва ахлоқий жиҳатдан тарбияламас экансиз, бу меҳнат ҳеч қанақа яхши натижа бермайдиган бир нарса бўлиб қолади. Меҳнат умумий системанинг бир бўлаги бўлган тақдирдагина тарбия воситаси бўла олади» деган эди А. С. Макаренко.

Меҳнат унумини ошириш учун ишни ҳар бир ўқувчига бўлиб бериш ўринли. Бу эса ўқувчиларнинг ёши, синфига қараб белгиланади. Топширилган ишнинг бажарилиш жараёнида ўзаро мусобақадан фойдаланиш ҳам мақсадга мувофиқдир. Мусобақа, биринчидан, ўқувчиларни меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишга ўргатади. Иккинчидан, моддий бойлик яратишга ўзи қўшган ҳиссадан шодлантиради. Учинчидан, «бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» шиорининг туб моҳиятини англаб олишга ёрдам беради.

Умуман, темир-терсак ва альмотура йиғиш, уни Ватанга топшириш совет ўқувчиларининг шонли анъаналаридан бирига айланиб қолди. Зотан, шундай. Альмотура ва темир-терсак —давлат бойлиги. Бу бойлик моҳиятини фарзандларимизга тушунтириб бориш кенг жамоатчиликнинг иши ҳамдир.

Ҳа, металлом кўп, миқдор доираси кенг. Уни йиғиб олиб, эл бойлигига бойлик қўшайлик.

И. САРИМСОҚОВ,
Тошкент районидаги болалар санаторийсининг педагоги.

МУҚАДДАС ТУЙҒУ

ДЎСТ дўстига жонини
қилади қалқон,
Дўстдан ҳам яхшироқ
борми ҳеч қачон?
Абу Шукур БАЛХИЙ.

ЯХШИ дўст қоронғида
чироқ бўлади.
ХАЛҚ МАҚОЛИ.

ИККИ дўст тураркан
елкама-елка,
Тоғларни ҳам осон
айлайди тилка.
Абулқосим ФИРДАВСИЙ.

БУ бўстонда дўстлар
этмаса кўмак,
Насиб бўлмас мақсад
гулини термак.
Саъдий ШЕРОЗИЙ.

ОЛАМНИНГ зийнати дўстлик билан!
ХАЛҚ МАҚОЛИ.

ИККИ учдан зўр билан
тортилса арқон
шарт кетар,
Бўш қўйиб берсанг
ўзилмас бир томони
ҳеч қачон.
Хусрав ДЕҲЛАВИЙ.

АГАР дўстим кўп бўлсин десанг, ҳеч кимга душманлик қилма, ҳамда... ўзингга оро берма, мақтанма ва ўзингни бировдан ортиқ санама!
АБАЙ.

ЎЗАРО ҳурмат бўлмай туриб, ҳеч қандай дўстлик бўлиши мумкин эмас.
А. С. МАКАРЕНКО.

МЕНИНГ халқимни рўёбга чиқарган, шод ва бахтиёр қилган, нон ва ош, кийим ва уст-бош, эътибор ва обрў берган нарса — бу дўстлик!
Ҳамид ОЛИМЖОН.

ҚИЗИЛ ИЗТОПАРЛАР

САТРЛАРДА УЙҒОНГАН ҲАЁТ

— Мумкинми?

—Келақол, қизим.

Жамила Абдувалиева директорга сарғайиб кетган бир парча қоғозни узатди. Узуқ-юлуқ қилиб Сайдин акага тушинтирган бўлди:

— Қўштамғали қишлоғидан топдик! Бўри бобонинг эски уйидан...

Сайдин ака сарғайиб кетган хатга термулди:

«Салом дада! Ажабланманг, хатни ўртоғимга ёздиряпман. Касалхонадаман. Бундан бир неча кун бурун қисмимиз Днепрдан кечиб ўтиш учун буйруқ олди. Кутиб ётавериш жонга теккан эди. Биз ғира-шира тонгда қирғоқдан қайиқларга ўтирдик. Нариги қирғоққа етай деб қолганимизда лаънати фашистлар сезиб қолишди. Олдинига прожекторлар ёруғида автоматлар «тил»га кирган бўлса, кейин снарядлар портлай бошлади.

Мен қайиқдан қирғоққа сакраган ҳам эдим, снаряд портлаб, қайиқ тўнтарилиб кетди. Ўртоғим қайиқ остида қолди. Қайиқни кўтариб Сашкани тортиб олганимни биламан... Госпиталда ўзимга келдим. Дада, фақат хафа бўлманг, менинг қўлларим ҳам, оёқларим ҳам йўқ эди. Қаттиқ яраланибман, кесишга тўғри келибди. Мана, ҳеч нарсага яроқсиз бўлиб қолдим. Энди қишлоққа қайтганим билан кимга ҳам керагим бор...».

Сайдин ака стол тортмасидаги «Тирик сатрлар» деб ёзилган папкадан яна бир хат олди. У хатда қуйидаги ёзувларнинг тагига чизилган эди.

«Ўғлим, сен бизни деб қўл-оёғингдан ажралдинг. Юрагинг соғ бўлса бас, бизга! Сени бошимизда кўтариб юришга ҳам розимиз..». Бу мактубни 8-синфда ўқийдиган Манзура Туранова Сафар аканинг умр йўлдоши Зулфия аядан олганди.

Зулфия ая хатни изтопар қизга тутқазар экан, деди.

— Қизим, раҳматли амакинг бу хатни ҳаммавақт ён чўнтагида олиб юрарди. «Шуни деб келганман. Агар шу мактуб бўлмаса сенга ҳам уйланмаган, мана бу беш болани кўрмаган бўлардим», дерди. Хатни асраларинг, болам...

Сайдин ака қизил изтопарларнинг бошлиғи,—ўнинчи синф ўқувчиси Қўчқор Абдуллаевни чақирди.

— Ўғлим, Сафар Бўриев ҳақидаги маълумотларингиз ҳам анча яхлит бўлди. Энди унинг суратини топиш керак.

— Топиб қўйганмиз, лекин Зулфия ая: бор йўғи битта сурат ,буни ҳам олсаларингиз менда нима қолади, деб беролмадилар.

— Йўли бор ўғлим. Суратни кўпайтирамиз...

Шундай ҳам қилинди. «Тирик сиймолар» хонасида ўттиз биринчи ҳужжат пайдо бўлди.

Бекобод районидаги Жданов номли мактабда ана шундай хайрли ишга қўл урилганига бир неча йил бўлди. Бу даврда ўқувчилар мактаб директори Сайдин Султонов раҳбарлигида Улуғ Ватан урушида домдараксиз йўқолиб кеттан 20 га яқин ҳамқишлоқларининг таржимаи ҳолларини, жасорат саҳифаларини тиклашди,

Сайдин ака Султонов билан жасорат саҳифаларини варақлар эканмиз, у жўшиб ҳикоя қиларди:

— Мана бу бўлимдаги ҳужжатларни аълочи ўқувчимиз Нурмуҳаммад Бекмирзаев тайёрлади. Зиёев Эшмамат қишлоғимизнинг дастлабки комсомоли эканлигини ҳеч ким билмас эди. Мана энди унинг ҳақида йигирмадан ортиқ ҳужжат тўпланган. 22 ёшли Эшмамат қишлоқ комсомолларини тўплаб, урушнинг биринчи кунлариданоқ, Ватан ҳимоясига кетишган. Оғир жангларнинг бирида немислар қўлига тушган ҳамқишлоғимиз Эшмамат Зиёев уларга бир сўз айтиш тугул, олти кун давомида нон ҳам, туз ҳам тотмаган. Оловқалб комсомолдан ҳеч қандай сўз чиқмагач, фашистлар отиб ташлашган...

Бу ва бунга ўхшаш ҳужжатлар мактаб мулкига айланди.

Ж. МАМАТОВ.

- ДОҲИЙ ЯШАГАН УЙ
- ДИЛЛАРНИ ХУШНУД ЭТИБ
- МУҲАББАТ ҚЎШИҒИ
- ТУГАНМАС ИССИҚЛИК МАНБАИ
- ОЛИМПИАДА ОЛДИ СИНОВЛАРИ

БИЗНИНГ ИНТЕРВЬЮ

ЎЗБЕКИСТОН—ОНА ЮРТИМ

БИР неча кундирки, пойтахтдаги Свердлов номли концерт залида А. С. Пушкин номидаги Ленинобод республика музикали комедия театрининг артистлари ўз санъатларини намойиш этишмоқда. Бу группага Тожикистон ССРда хизмат кўрсатган артист Жўрабек Набиев раҳбарлик қилаётир. Қардош тожик санъаткорларининг ҳар бир чиқишларини тошкентликлар зўр мамнуният билан кутиб олишяпти. Махсус мухбиримиз З. МУҲАММАДЖОНОВ хушовоз хонанда Ж. НАБИЕВ билан учрашиб, ундан қуйидаги интервьюни олди:

—Мен Ўзбекистонни ўзимнинг иккинчи она юртим деб ҳисоблайман. Чунки, ўзбек ва тожик халқларининг урф-одатлари, маданияти, санъати, шу қадар бир-бирига яқинки, баъзида уларни ажратиб ҳам бўлмайди. Бундан ташқари, бизнинг областларимиз — Тошкент ва Ленинобод бир-бири билан чегарадош. Халқларимиз бир ариқдан сув ичиб, бирга-бирга меҳнат қилишади.

Лекин шундай бўлса-да, биз ҳар сафар Тошкентга ўз маҳоратимизни намойиш этгани келганимизда жуда катта масъулият ҳис қиламиз. Бу гастролларни ижодимиз имтиҳони, деб биламиз.

Коллективимиз бу сафар Свердлов номли концерт залида учинчи марта ўз санъатларини намойиш этмоқда. Концертимиз репертуари ранг-баранг. Ундан рус, ўзбек, тожик ва бошқа қардош халқларнинг рақс ва қўшиқлари ўрин олган. Тошкентлик санъат мухлислари хушовоз хонандалар К. Хожиева, А. Неъматов, Ш. Нурматов, А. Очилбоев, раққосалар Ф. Аюбжонова, Х. Бўриева, С. Егорова ва бошқаларнинг чиқишларини узоқ давом этган қарсаклар билан кутиб олишяпти. Албатта, бу бизни руҳлантириб, иложи борича томошабинларга яхши кайфият бахш этишга ундаётир.

Мен қўшиқ айтиш билан бирга шеърларга куй ҳам басталайман. Кейинги йилларда Пўлат Мўмининг «Не учун ёзмайсан жавоб», Восит Саъдулланинг «Оромижоним келмаса», Ҳайдар Яхёевнинг «Арз айладим» каби шеърларига куй басталаб, уларни санъатсеварлар ҳукмига ҳавола этдим. Ўзбек шоирларининг шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар ҳам тожик, ҳам ўзбек томошабинлари томонидан илиқ кутиб олинди.

Театримиз ижодий коллективининг келгуси режалари жуда катта. Биз пролетариат доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигига бағишлаб катта концерт программаси тайёрламоқдамиз. Программадан Ленинни, партияни, меҳнатни, халқлар дўстлигини мадҳ этувчи куй ва қўшиқлар жой олган. Бундан ташқари, шашмақомчилар ансамблини ташкил қилдик. Улар халқларимизнинг қадимда жуда машҳур бўлган қўшиқларини қайта ишлашиб, ижро этишаётир.

Мен ўзбек санъат ихлосмандларидан жуда кўплаб хатлар олиб тураман. Улар ўз мактубларида қандай қўшиқ ўрганаётганим ҳақида сўрашади, янги қўшиқларимни эшитиш ниятини билдиришади. Санъатсеварлар илтимосларини инобатга олган Ўзбекистон телевидениеси жуда катта имкониятлар яратиб берди. Мен 1973 йилдан бошлаб Тошкент телевидениеси орқали ана шу хатларга жавоб бериб келмоқдаман.

Мен бундан кейин ҳам ўз репертуарларимни бойитиб, энг яхши қўшиқларим гулдастасини ўзбек халқига тақдим этиш ниятидаман.

МУСИҚА ИХЛОСМАНДЛАРИ МАСКАНИ

ЧИРЧИҚДАГИ Ҳамза номли музика мактабини шундай деб атайдилар. Бу мактаб очилгандан буён ўтган ўн йил мобайнида уни туғаллаган юзлаб ёшлар музика коллективларига келиб қўшилдилар.

УЛАРНИНГ кўпчилиги Тошкент, Ленинград, Москва консерваторияларида ҳам таҳсил олаётирлар. Ҳозирги пайтда музика мактабида 700 бола шуғулланмоқда. Улар бу ерда ўзбек халқ миллий музика асбоблари, рубоб, чанг, доира, дутор, шунингдек фортепиано, скрипка, аккордеонларни чалишни ўрганаётирлар. Мактабдаги машғулотларни юқори малакали ўқитувчилар олиб борадилар.

Бу ерда мусиқа ихлосмандларининг чуқур билим олишларига ҳамма шароит яратилган. Мактаб ўқувчилари ўқув юртларида, корхона ва ташкилотларда ўз санъатларини тез-тез намойиш қилиб турадилар.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

БУНЕДКОРЛАР АҲДИ

ТОШКЕНТДАГИ 4-трестнинг 6-қурилиш бошқармаси В. Мазуров бошлиқ комплекс бригадаси бинокорлари янгийўлликлар ташаббусига қўшилиб, «Сафимизда қолоқлар бўлмайди» шиори остида меҳнат қилаётирлар. Бригадада барча қурувчилар смена топшириқларини мунтазам равишда бажаришмоқда.

Бригада коллективи ҳозирги кунларда Куйбишев районидаги янги Измайлово массивида кўп қаватли турар-жой биноларини барпо этишяпти. Улар яқинда 40 квартирали уйни фойдаланишга топширишди. Шу кунларда иккинчи турар-жой биноси қурилиши бошлаб юборилган.

Доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга аҳд қилган бригада бинокорлари шонли санагача бу уйни ҳам қуриб битказишга аҳд қилганлар. Йил охиригача массивда бешта турар-жой биноси қад кўтаради.

ЯНГИ ЛИМОНЗОРЛАР

АКАДЕМИК Р. Шредер номидаги илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида 6 гектар майдонда янги лимонзор барпо этиляпти. Ҳозирги кунларда Тошкент районидаги 23-махсус механизациялашган кўчма колонна коллективи лимонзорни монтаж қилишни бошлаб юборган.

Бу колонна коллективи райондаги кўпгина турар-жой, маданий-маиший биноларни барпо этган. Улар фақат ўтган йилнинг ўзида 1 миллион сўмликдан кўпроқ қурилиш монтаж ишларини бажардилар. Белгиланган план муваффақиятли адо этилди.

Янги лимонзор барпо этилишида С. Жўраев, А. Юсупов, М. Қаҳҳоровлар бошлиқ бригадалар коллективлари фидокорона меҳнат қилишяпти. Монтажчилар лимонзорни яқин муддатда фойдаланишга топширишни мўлжаллаганлар. Умуман бу ерда цитрус экинлари майдонини кенгайтиришга катта эътибор берилаяпти. Шу кунларда ялпи майдони 30 гектар бўлган теплица хўжалиги қурилишига тайёргарлик кўриляпти.

М. ЗАРИПОВ.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ТАТАРИСТОН АССР. Ленино—Кокушкино қишлоғи. 1887 йил Қозон университети студентларининг революцион ҳаракатида иштирок этгани учун Владимир Ульянов шу ерга сургун қилинган. Суратда: сургун пайтида ёш Владимир Ульянов яшаган уй.

ЛЕНИНГРАД. «Позитрон» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи В. И. Ленин туғилган куннинг 110 йиллигини муносиб кутиб олиш учун оширилган мажбурият қабул қилди.

Суратда: «Электроника Ц-430» рангли телевизорлар конвейерининг монтажчиси Маргарита Коновалова.

Ю. Набатов ва М. Блохин фотолари.

ТАСС фотохроникаси.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚУЁШ ЭНЕРГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Жаҳонда энг йирик нефтчи мамлакатлардан бири — Саудия Арабистонида чет эл фирмаларининг кўмаги билан қуёш энергиясидан фойдаланиш лойиҳалари ишлаб чиқилмоқда. Эр-Рияд яқинида қурилаётган янги шаҳарни қуёшдан нур эмиб ишлайдиган электр станциясининг энергияси билан таъминлаш кўзда тутилмоқда.

— Нефть ўз йўлига, у ҳам бир кун тамом бўлади. Ўрнига қуёш энергиясидан фойдаланиш афзал,— дейди араблар. Саудия Арабистонида 2 миллиард километрлик жазирама саҳронинг осмонида булут йўқ деса бўлади. Олимларнинг ҳисобларича бу мамлакатнинг ҳар куни қуёшдан оладиган ҳарорати 1,6 миллион тонна нефть ёқиб олинадиган иссиқликка тенг келар экан.

БЕЧИҚИМ МАШИНА

ЛОС-АНЖЕЛОС (АҚШ)-да яшовчи фалсафа профессори Генри Мур пенсияга чиққач, ўзининг «Хонда» маркали атомобилини такомиллаштирди. У багаж қўйиладиган жойга ҳар бири 1,58 киловатт қувватли иккита электр двигатели ва 6 та аккумулятор, машина томига эса қуёш батареяларини ўрнатди.

Энди у ҳаво очиқ бўлган пайтларда қуёш энергиясидан фойдаланиб, шаҳарда бемалол юрадиган бўлди. Қуёш батареяларидан саккиз соат давомида олинган заряд аккумулятор қувватини қайта тиклайди, шунча қувват соатига 40 километр тезлик билан бир соат юриш учун етиб ортади. Ҳавога булут чиққан кезларда профессор бензин моторини ишга солади.

Редактор ўринбосари С. МУСАЕВ.

ЯРМИ ҲАЗИЛ...

УЛФАТЛАР

Солижон ичкаридан башанг кийиниб чиқди-да, рафиқасига тугаётган куннинг сўнгги соатида бир оз сайр қилиб келишни таклиф этди. Аслида эса унинг ёлғиз кетгиси келаётган эди. Шунинг учун хотинининг, ишим кўп, меҳмонлар келгунча улгурмайман, деб берган жавоби айни муддао бўлди.

Солижон ташқарига чиққанида куни билан ёққан қор борлиқни оппоқ тўни билан қоплаган, бу манзара кишига ўзгача ором, ўзгача дилхушлик бахш этар, у эса бепарво тез-тез одимлаб кетарди.

...Мана, турли ичимликлар, лаззатли таомлар ва газаклар билан безатилган стол атрофида улфатлар — Солижон, Алижон ҳамда Валижонлар гурунглашиб ўтиришибди.

— Бўшсан,— деди кечиккан Валижонга «жарима» қуёятган Алижон,— мана мен бозор қилиб келамиз хотинжон дедим-у, қуённи сурдим.

— Гапнинг ўғил боласи —ғўрсан. Ҳа, ғирт лапашангсан,— деди бурунлари қизариб қолган Солижон.— Дунёда бизнинг парийдан аълоси йўқ. Қўрқмасдан ўзларини таклиф қилдим. Чиқолмасмишлар. Шуни билиб мулозамат қилдим-да.

Алижон ичимлик тўла рюмкани қўлига оларкан, дўстининг елкасига қўл ташлаб, унинг ўткир «фаросат»лилиги учун ичишни таклиф қилди.

Шу тариқа рюмкалар кетидан рюмкалар, шишалар кетидан шишалар бўшатилди. Гапга гап қўшилиб, суҳбат тобора қизиб бораверди. Соат мили еттига етганида уларнинг гаплашишга ҳам ҳоллари қолмади.

Улфатлар аранг ташқарига чиқиб олдилар. Солижоннинг телпаги Валижонда, Алижоннинг шарфи эса Солижонда эди... Улар бир-бирларига суянганларича «биринчи марра» — рўпарадаги скамейкага етиб олишга интилдилар.

Ниҳоят, улфатлар гоҳ юриб, гоҳ эмаклаб бу маррани ишғол этишди ва шу ернинг ўзидан эшигига «Милиция» деб ёзиб қўйилган машинага жойландилар. Энди улар янги кунни ҳушёрроқ кутиб олиш мақсадида «иккинчи марра» томон йўл олишди.

Қаҳрамон КАРИМОВ.

ЛИРИК МИСРАЛАР

СЕН КЎРИНДИНГ ЯНА ҚАЙТА

Сен кўриндинг яна қайта
йўлларимда,
Минг бир қуёш чиқди гўё
дилларимда.
Яна севги, яна исминг тилларимда,
Кел жонгинам, кел жонгинам,
бағримга кел,
Ўзинг булбул, ўзинг боғбон
боғимга кел.

Жуда ташна, жуда интиқ эдим ёрга,
Сен кўриндинг юрак тушди
тановарга.
Учмоқ бўлдим лочин билан
баробарга,
Кўзи хумор, юзи анор, ёнимга кел,
Чиқмоқ бўлиб чиқмай қолган
жонимга кел.

Сен кўриндинг олам тўлди
куй-навога,
Сиғмай кетди қувончларим
кенг ҳавога.
Ҳамма боқар менга — ошиқ
бедавога,
Қалб давоси, ишқ навоси
қошимга кел.
Ёғдунг сочмоқ бўлиб яйраб
бошимга кел.

Сен кўриндинг, дедим келди
ўзим учун,
Нур бўлай деб— нуридийдам
кўзим учун.
Минг тасанно айтган асл
сўзинг учун.
Кел маҳбубам, кел наргизам,
дилбарим кел,
Келақолгин, келақолгин,
нигорим кел.

БОР БЎЛСА МУҲАББАТ...

Бор бўлса муҳаббат
ҳаётда чиндан,
У ёлғиз, ягона бўлмоғи даркор.
Ҳақиқий севгини сезмаган инсон,
Бир умр қуёшга боқар интизор.

Бир умр қуёшга боқар интизор,
Аммо ҳарорати урмагай унга.
Пушаймон ишлари билан олишиб,
Қоп-қора тунларни улайди тонгга.

Қоп-қора тунларни улайди тонгга,
Хумор мужгонлардан оқади ёшлар.
Афсус ва надомат булоғи қуриб,
Тоғдай ўмарилиб қулар бардошлар.

Тоғдай ўмарилиб қулар бардошлар,
Узоқ ўтмишларни истаб қайтармоқ.
Хаёлан «севардим, севардим», дейди,
Лекин қуёш энди гўё шамчироқ.

Лекин қуёш энди гўё шамчироқ,
Липиллар ўчаман, сўнаман, дебон,
Пичирлар азобда оҳиста лаблар:
«Кечиргин азизим, эканман нодон»...

«Кечиргин азизим, эканман
нодон...»
Бу сўзлар бизларга этмасин насиб,
Кел, жоним, шундайин онлар
келмасин,
Абадий яшайлик ишққа муносиб!..

Раҳим УМАРИИ.

РАССОМ ХАНДАСИ

Ишёқмас:
—Рационализаторлар кўп. Таклиф ва ихтиролар эса ундан ҳам... Лекин, ана шу янгиликларни кўриб чиқадиган аппарат ўйлаб топишмаганига доғман.

— Тугмачаларинг қадалибди, уйланганга ўхшайсан. Табриклайман.
— Ҳа, уйландим. Хотинимнинг биринчи ўргатган иши ҳам тугма қадаш бўлди.

Мамаюсуфнинг ишга ва иш ҳақига муносабати.

А. Холиқов расмлари.

СПОРТ

БАРЧА МЕДАЛЛАР СОВЕТ СПОРТЧИЛАРИДА

Фигурали учиш бўйича Гетеборгда бўлаётган Европа чемпионатида совет спортчилари ажойиб ғалабга эришдилар. Ҳурмат шоҳсупасининг учала поғонасига ватандошларимиз чиқишди. Ажойиб спортчиларимиз Ирина Роднина билан Александр Зайцевлар яна бош совриннн қўлга киритишга муяссар бўлдилар. Муз устида жуфт бўлиб рақс тушишда 147,42 балл тўплаган бу икки спортчи ўз «хазина»ларидаги олтин медалларини яна биттадaнга оширдилар. Ирина Роднина 11 марта Европа чемпиони бўлди. Александр Зайцевнинг бу медали қитъа биринчиликларида қўлга киритган 7-мукофотидир.

Марина Черкасова билан Сергей Шахрай 143,02 балл билан кумуш медалга, Марина Пестова билан Станислав Леонович бронза медалига сазовор бўлдилар.

ШАХМАТЧИЛАРИМИЗ ОЛДИНДА

Швециянинг Скара шаҳрида шахмат бўйича Европа VII чемпионати ўйинлари давом этмоқда. Бундай биринчиликларда муттасил ғалаба қозониб келаётган СССР терма командаси бу сафар ҳам олтин медалга жиддий рақобатлик қилмоқда. Бешинчи турда Чехословакия шахматчиларини 5:2 ҳисобида мағлубиятга учратган совет спортчилари 25 очко билан (ўйин кечиктирилган) олдинда боришмоқда. Югославия командаси ҳисобида 20 та очко (бешта кечиктирилган ўйин) бор.

«НЕДЕЛЯ» СОВРИНИ УЧУН

Пойтахтимиздаги Марказий Армия спорт клуби енгил атлетика комплексида футбол бўйича «Неделя» ҳафталиги совриии учун мусобақалар давом этмоқда. Халқаро турнирнинг иккинчи куни бўлиб ўтган учрашувларда голлар сероб бўлди. «Карпат» футболчилари Софиянинг «Академик» командаси билан учрашиб, 5:2 ҳисобида ғалаба қозонишди. «Спартак» эса «Локомотив»ни 3:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Марказий Армия спорт клуби Олмаотанинг «Қайрат» командасини 1:0 ҳисобида енгди.

«Пахтакор» футболчилари Венгриянинг МТК клуби билан учрашдилар. Ўйиннинг дастлабки минутларида Церетели ҳисобни очди. Биринчи бўлимнинг охирларида венгер футболчилари жавоб тўпи киритишди. Командалар танаффусга 1:1 ҳисобида чиқиб кетдилар. Иккинчи бўлимда Терек командасини олдинга олиб чиқди. Ўйин тугашига бир неча минут қолганида командалар яна биттадан тўп киритишди. Ўйин 3:2 ҳисобида Будапешт футболчилари фойдасига тугади.

ОЧКОЛАРНИ БЎЛИШИБ ОЛДИЛАР

Тошкентнинг «Бинокор» хоккейчилари чемпионатнинг навбатдаги учрашувларини ўз майдонларида Прокофьевскнинг «Шахтёр» командаси билан ўтказишди. Биринчи ўйинда меҳмонлар 5:4 ҳисобида устун келишди. Такрор бахсда эса мезбонлар 7:2 ҳисобида ғалабага эришдилар. Шундай қилиб очколарни бўлишиб олган бу икки команда ҳамон турнир жадвалида ёнма-ён боришмоқда. «Бинокор» ва «Шахтёр» 38 тадан учрашув ўтказиб, 27 тадан очко тўплади.

Ҳамшаҳарларимиз навбатдаги учрашувларни ҳам ўз майдонида 2—3 февралда Уфанинг «Салават Юлаев» командаси билан ўтказишади.

Қиш манзараси.

Фотоэтюд.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТОВАРЛАР—ХАЛҚҚА

«САТУРН-201» МАГНИТОФОНИ

Икки тезликда ишлайдиган тўрт йўлли «Сатурн-201» магнитофони кенг диапозонли частотага ва мукаммал акустикага эга.

Магнитофон фойдаланиш учун жуда қулай ва пишиқдир.

Магнитофонда «Пауза» кнопкаси, стрелкали индикатор, тембр регулятори ва лента счётчиги бор.

Баҳоси—210 сўм.

«РАДИОТЕХНИКА» МАРКАЗИИ КОММЕРЦИЯ РЕКЛАМА ТАШКИЛОТИ.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

9.00 — Время. 9.40 — Гимнастика. 10.05 — Моҳир қўллар. 10.35 — Фильм-концерт. 11.35 — Ота-оналар, Сизлар учун. 12.05 — Дон казаклари Давлат ашула ва рақс-ансамблининг концерти. 12.45— Жонажон ўлка оҳанглари. 14.15 — Инсон. Ер. Коинот. 15.00 — Дунё воқеалари. 15.15 — Каштанка. Бадиий фильм. 16.20 — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати Б. Руденко концерти. 16.55 — Ҳайвонот оламида. 17.55 — Ҳиндистон республика деб эълон қилинганлигининг 30 йиллигига. 19.00 — «9-студия». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. С. Зорин олиб боради. 20.00 — Фигурали учиш бўйича Европа чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — Бокс бўйича халқаро учрашув. СССР—АҚШ терма командалари.

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Сўз кетидан сўз келар. 10.45 — Телевизион миниатюралар театри. 11.30 — Ўзбекистон Олимпиада йилида. 12.00 — 8+1 эстрада программаси. 13.00 — Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 13.30 — Ўзбек шоирларининг янги таржималари. 14.00 — Мактабгача ёшдаги бола ва мактаб. 14.30 — Замандас. 18.20 — Дилдан куйлаб, ўйна қувнаб. 18.55 — Ота-оналар университети. 19.20 — Ахборот. 19.45 — Цирк программаси. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ака-ука Ваҳобовлар қўйлайди. 21.30 — Время. 22.05 — Осиё Африка ва Лотин Америкаси мамлакатлари VI Халқаро Тошкент кино фестивали олдидан. 23.30 — Олий лига аёллар командалари ўртасида волейбол бўйича СССР чемпионати. «Автомобилист» (Тошкент) — «Уралочка» (Свердловск).

ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

17.00 — Душанба кўрсатувлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/I да **Чио-Чио-Сан**, 27/I да **Уйқудаги гўзал** (12.00), **Травиата** (19.00).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/I да **Кўрмайин босдим тиконни**, 27/I да **Уйланиш.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА —26/I да **Чоллар ва кампирлар**, 27/I да **Олтин камар.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/I да **Капалаклар ўйини** (19.00), 27/I да **Тинмасин соз** (12.00).

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **ЯНГИ ПРОГРАММА. Валерий Кузьмин раҳбарлигида «Ургатилган тимсоҳлар ва бўгма илон» аттракционининг гастроллари** (26/I да 16.00, 19.30 да, 27/I да 12.00, 16.00, 19.30 да).

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент—П. ЛЕНИН кўчаси, 41.

Телефонлар: редактор — 336495; 325302, редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748; масъул секретарь — 334808, 325353; секретариат — 325750.

БЎЛИМЛАР: оммавий ишлар ва хатлар — 334048; партия турмуши — 325778; пропаганда — 325645; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; қишлоқ хўжалиги — 325647; адабиёт ва санъат — 325767; совет қурилиши — 325553; ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик —325733; рассом — 325645; фотомухбир — 325894.

Р. 12847. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64633. Б.—1530. 13